
Usquert, Zwarteweg (5 woningen)

Ruimtelijke onderbouwing

26 augustus 2024

Usquert, Zwarteweg (5 woningen)

Ruimtelijke onderbouwing

COLOFON

Opdrachtgever	: Rizoem
Auteur	: E. Venema
Rapportnummer	: 23-846-1
Versie	: Definitief
Datum	: 26 augustus 2024

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Locatie	1
1.3	Planologische regeling	2
1.4	Leeswijzer	3
2	Projectbeschrijving	4
2.1	Uitgangssituatie	4
2.2	De projectdefinitie	5
2.3	Ruimtelijke inpassing	6
3	Beleidsregels	8
3.1	Rijksbeleid	8
3.2	Provinciaal beleid	8
3.3	Gemeentelijk beleid	10
4	Omgevingsaspecten	11
4.1	Mer-beoordeling	11
4.2	Milieuzonering	11
4.3	Geluid (Wet geluidhinder)	12
4.4	Trillingen	13
4.5	Water	13
4.6	Bodem	14
4.7	Archeologie	14
4.8	Cultuurhistorie	15
4.9	Ecologie	15
4.10	Externe veiligheid	16
4.11	Luchtkwaliteit	17
4.12	Kabels, leidingen en zoneringen	17
5	Uitvoerbaarheid	19
5.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	19
5.2	Economische uitvoerbaarheid	19
6	Afweging en conclusies	20
6.1	Aanleiding	20
6.2	Afweging	20
6.3	Conclusie	20

Bijlagen

- Bijlage 1 Standaard wateradvies
- Bijlage 2 Archeologisch onderzoek
- Bijlage 3 Stikstofberekening

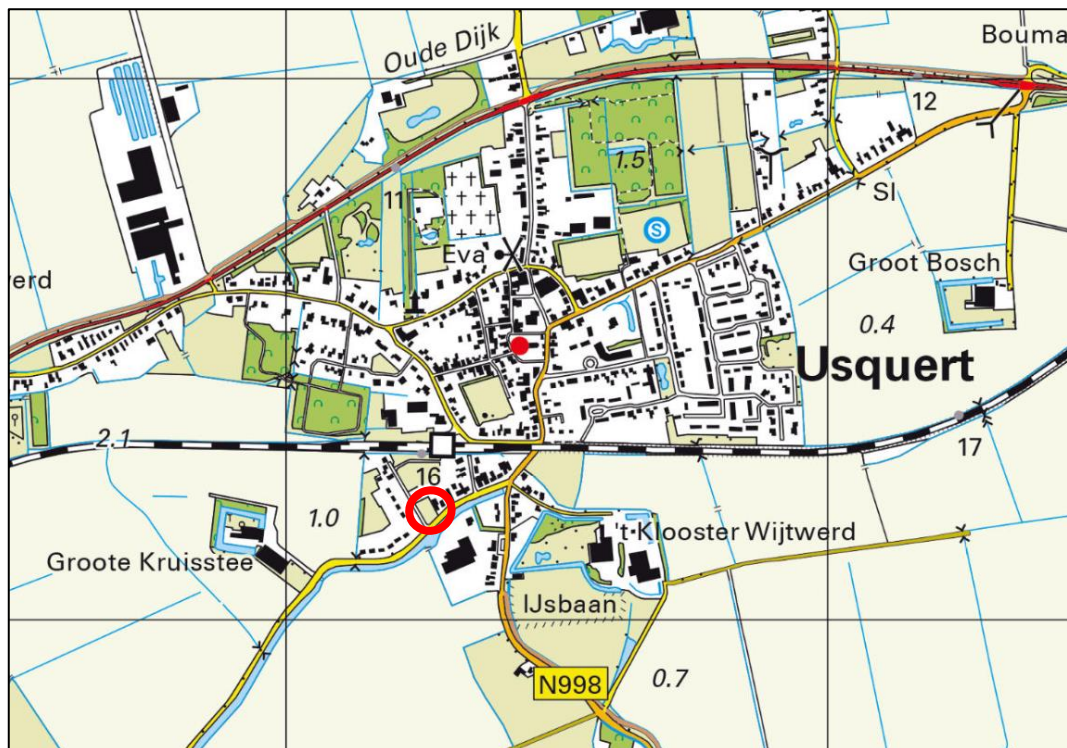
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In een woonwijk van Usquert, aan de Zwarteweg, ligt een grasveld. Het plan is opgevat om deze kavel in te vullen met een rij van vijf levensloopbestendige, sociale huurwoningen. Het bouwplan is op enkele onderdelen in strijd met het geldende bestemmingsplan (zie paragraaf 1.3). Omdat het voorgestelde programma op deze plek goed aansluit bij het woonbeleid van de gemeente Het Hogeland, kan medewerking worden verleend aan het voornemen. Hiervoor is een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan noodzakelijk en aangevraagd. Deze ruimtelijke onderbouwing vormt een toelichting op de aanvraag omgevingsvergunning en toetst het bouwplan aan de geldende beleidskaders en de relevante omgevingsaspecten.

1.2 Locatie

Het projectgebied ligt in het zuidelijk deel van Usquert, in het gebied ten zuiden van de spoorlijn. Het betreft een grasveld dat op de hoek van de Zwarteweg en de Havenstraat ligt. De ligging van het projectgebied is op een topografische kaart aangegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1 De ligging van het projectgebied

1.3 Planologische regeling

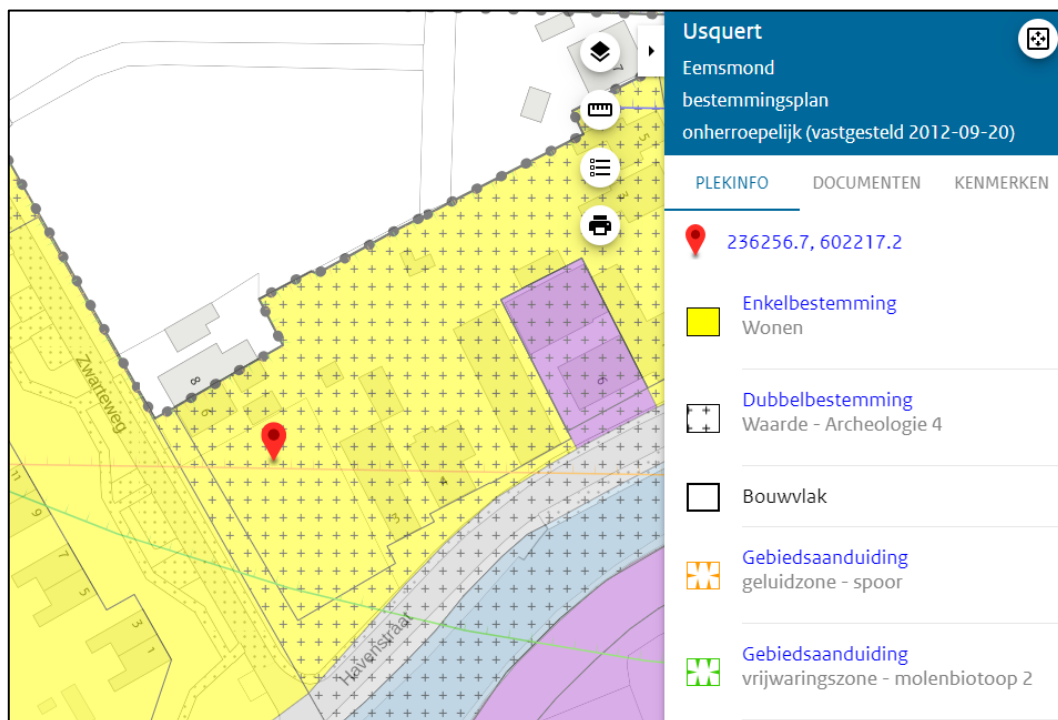
Het projectgebied is geregeld in het bestemmingsplan *Usquert*, dat is vastgesteld op 20 september 2012. Het heeft hierin de bestemming 'Wonen' en is hierin voorzien van een bouwvlak, waarbinnen woonhuizen met een goot- en bouwhoogte van respectievelijk 3,5 en 10 meter gebouwd mogen worden. Echter, omdat het aantal woningen in het bouwvlak niet meer mag bedragen dan het bestaande aantal, is de toevoeging van 5 woningen in strijd met het bestemmingsplan. Bovendien wordt voor één van de woningen een goothoogte van 5,8 meter.

Verder geldt op het terrein de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 4'. Deze bestemming beschermt de mogelijke archeologische waarden. Voor het bouwen van bouwwerken groter dan 200 m² gelden beperkingen. Paragraaf 4.7 gaat hier nader op in.

Over de noordelijke rand van het projectgebied ligt de gebiedsaanduiding 'geluidzone – spoor', waarbinnen een te hoge geluidsbelasting op geluidgevoelige objecten (zoals woningen), als gevolg van spoorwegverkeer wordt tegengegaan. Paragraaf 4.3 gaat hierop in.

Tot slot ligt op het grootste deel van het projectgebied de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – molenbiotoop 2'. Deze beschermt de windvang van Molen Eva, die in het noordelijk deel van het dorp staat. Hieraan wordt in paragraaf 4.12 getoetst.

Een fragment van de verbeelding (plankaart) van het bestemmingsplan is weergegeven in figuur 1.2.

Figuur 1.2 Fragment geldend bestemmingsplan

Aanvullend gelden enkele facetbestemmingsplannen, die aanvullende regelingen bevatten. Het gaat om:

- Facetbestemmingsplan gebruiksregeling woonbestemmingen;
- Facetbestemmingsplan mini-windturbines;
- Facetbestemmingsplan Eemsmond Gebouwd Erfgoed, waarbinnen het projectgebied de dubbelbestemming 'Waarde – Ruimtelijke kwaliteit' en de aanduiding 'specifieke vorm van waarde – karakteristiek gebied' heeft. Hierop gaan paragrafen 2.3 en 4.8 in;
- Facetbestemmingsplan Harmonisatie Het Hogeland, waarin enkele algemene regels in de fusiegemeente zijn geharmoniseerd.

1.4 Leeswijzer

Na deze inleiding worden in *hoofdstuk 2* de uitgangspunten vanuit het, voor het project relevante, beleid op de verschillende niveaus beschreven. In *hoofdstuk 3* wordt een beschrijving gegeven van de huidige situatie, de gewenste ontwikkelingen en de ruimtelijke inpassing daarvan. In *hoofdstuk 4* wordt ingegaan op de omgevingsaspecten. Vervolgens worden in *hoofdstuk 5* de maatschappelijk en economische uitvoerbaarheid van het project besproken. *Hoofdstuk 6* geeft ten slotte een beknopte samenvatting en conclusie van de ruimtelijke onderbouwing.

2 Projectbeschrijving

2.1 Uitgangssituatie

Het projectgebied ligt aan de zuidelijke entreeweg van Usquert, de route Westerhornseweg/Havenstraat, die langs de watergang Usquerdermaar ligt. De Zwarteweg is een doodlopende zijtak van deze straat. De bestaande bebouwingsstructuur aan deze wegen is al lange tijd aanwezig, de meeste woningen dateren uit de jaren '30 van de vorige eeuw. Aan de westzijde van de Zwarteweg heeft in de jaren '80 wel vervangende nieuwbouw plaatsgevonden. Rondom het projectgebied ligt hoofdzakelijk een woongebied. Aan de overzijde van de Havenstraat en de Usquerdermaar is verder een houtzagerij aanwezig.

Het projectgebied betreft een grasveld op de hoek van de Zwarteweg en de Havenstraat. Tot in 2008 stonden hier twee huizen. Een luchtfoto van het projectgebied en de omgeving is weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1 Luchtfoto projectgebied en omgeving

Een aanzicht op het projectgebied, gezien van de hoek van de Zwarteweg (links) en de Havenstraat (rechts), is weergegeven in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Aanzicht op de projectlocatie

2.2 De projectdefinitie

De aanvraag heeft betrekking op de nieuwbouw van een rij van vijf woningen. Het gaat om een programma van sociale huurwoningen, die levensloopbestendig worden uitgevoerd. Dat betekent dat er een slaapkamer en een badkamer op de begane grond worden gesitueerd. De beoogde situatie in het projectgebied is weergegeven in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Beoogde situatie projectgebied

Deze zijn georiënteerd op de Zwarteweg, maar krijgt een afwijkend bouwdeel aan de Havenstraat, dat door een andere goothoogte en een rijkere detaillering reageert op het agrarische verleden van het gebied. Dit wordt versterkt door een wolfseind op de andere zijde. Een impressie van het gebouw is weergegeven in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Impressie nieuwbouw

2.3 Ruimtelijke inpassing

Stedenbouwkundige inpassing

Het project wordt ingepast in de bestaande ruimtelijk functionele structuur van Usquert. Voor het gebied geldt dat het mede is bestemd voor het behoud van de bestaande ruimtelijke kwaliteit, waaronder het aanwezige straat-, bebouwings- en/of landschapsbeeld. Het plan is met zorg hiervoor ontworpen. Ondanks het lage segment waarvoor wordt gebouwd, is een hoog ambitieniveau gehanteerd bij de vormgeving en detaillering van het plan. Het straat- en bebouwingsbeeld wordt hierdoor duidelijk verbeterd. Dit wordt versterkt door het groen beplante karakter van de erfafscheiding en het grasveldje met enkele bomen, op de kop van het bouwplan. De aanplant en instandhouding van deze groenelementen kan als voorwaarde in de vergunning worden opgenomen.

Verkeer en parkeren

Het project wordt ontsloten via de bestaande woonstraten, die het extra verkeer als gevolg van de vijf woningen goed kunnen afwikkelen. Voor het parkeren geldt dat er vanuit een goede ruimtelijke ordening geen parkeerknelpunten mogen ontstaan. Om het aantal parkeerplaatsen te bepalen wordt gebruikgemaakt van de meest recente cijfers van de CROW publicatie 381 uit 2018.

Het gaat om sociale huur, en het gebied aan de Zwarteweg valt onder de categorie: niet stedelijk – rest bebouwde kom. Daarvoor geldt een parkeernorm van minimaal 1,2 tot maximaal 2,0 parkeerplaats per woning. De gemeente heeft aangegeven dat er kan worden uitgegaan van het minimum. Gelet op het feit dat er in de onmiddellijke nabijheid van de te realiseren woningen ook parkeerplaatsen zijn en het feit dat er langs de weg geparkeerd kan worden, is het realiseren van vijf langspaarkeerplaatsen voldoende. Hier kunnen dan de bewoners parkeren. Voor bezoek is er verder in de straat voldoende parkeergelegenheid.

De 5 openbare parkeerplaatsen worden op kosten van de ontwikkelaar gerealiseerd, onder de voorwaarden die gemeente het Hogeland hieraan stelt.

3 Beleidsregels

3.1 Rijksbeleid

Nationale Omgevingsvisie (2020)

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) heeft het Rijk de hoofdzaken van het beleid voor de fysieke leefomgeving geformuleerd. De NOVI is de opvolger van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en sorteert voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De NOVI ziet op de inrichting en de kwaliteiten van Nederland en heeft daardoor een hoog abstractieniveau. Het bevat geen concreet beleid voor de beoogde herontwikkeling. Het project staat de nationale belangen en opgaven uit de NOVI niet in de weg.

Ladder voor duurzame verstedelijking

In het besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de verplichting opgenomen om in het geval van een nieuwe stedelijke ontwikkeling in de toelichting een onderbouwing op te nemen van nut en noodzaak van de nieuwe stedelijke ruimtevraag en de ruimtelijke inpassing. Hierbij wordt uitgegaan van de "ladder voor duurzame verstedelijking". De "treden van de ladder" houden in dat bij nieuwe verstedelijking een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling wordt beschreven en, indien een project die ontwikkeling voorstelt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

Het plan maakt een inbreiding binnen bestaand stedelijk gebied mogelijk. De realisatie van vijf woningen wordt op basis van vaste jurisprudentie niet aangemerkt als nieuwe verstedelijking. De behoefte aan betaalbare woningen blijkt uit de analyses die zijn gedaan in het kader van het gemeentelijk woonbeleid (zie paragraaf 3.3). Op basis hiervan geldt voor dit project dat er bij uitstek sprake is van duurzame verstedelijking. Er is behoefte aan nieuwe woningen in Usquert, waarbij de focus onder andere ligt op woningen die geschikt zijn voor starters en/of ouderen. De levensloopbestendige sociale huurwoningen binnen het project zijn vooral gericht op starters én ouderen. In deze behoefte wordt voorzien via inbreiding binnen stedelijk gebied. Bovendien is de locatie multimodaal ontsloten. Er wordt op deze manier voldaan aan de ladder.

3.2 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie 2022 en Omgevingsverordening 2022

De laatste actualisatie van de omgevingsvisie van de provincie Groningen is vastgesteld op 25 mei 2022. De Omgevingsvisie bevat de integrale lange termijnvisie van de provincie op de fysieke leefomgeving. Uit de Omgevingsvisie vloeien richtlijnen en voorschriften voort, die zijn vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening, waarvan de laatste versie op 15 november 2022 is vastgesteld.

In de Omgevingsvisie heeft de provincie al het provinciale beleid dat op een of andere manier raakt aan de fysieke leefomgeving geformuleerd en geordend in vijf samenhangende thema's en elf provinciale 'belangen'. Voor de ontwikkeling is het thema 'ruimte' met de daar bijbehorende belangen 'ruimtelijke kwaliteit' en 'aantrekkelijk vestigingsklimaat' van belang.

Ruimtelijke kwaliteit

De provincie streeft naar een zo hoog mogelijke ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijke kwaliteit wordt bepaald door de mate waarin binnen een gebied de gebruikswaarde, de belevingswaarde en de toekomstwaarde in onderlinge verhouding geoptimaliseerd zijn. In het beleid wordt onderscheid gemaakt tussen stedelijk gebied en buitengebied. Dit projectgebied ligt in het stedelijk gebied. Hier kunnen stedelijke functies, zoals woningen, toegevoegd worden. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke kwaliteit binnen het stedelijk gebied. Er worden vanuit het provinciale beleid dan ook geen aanvullende eisen gesteld.

Aantrekkelijk vestigingsklimaat

De kwaliteit van het wonen levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de provincie. Een hoge woonkwaliteit kan worden bereikt door het woningaanbod optimaal te laten aansluiten bij de wens van de inwoners; ook als het gaat om het soort kern waar men wil wonen. De provincie geeft aan dat inbreidingslocaties geschikte locaties zijn voor woningbouw. De provincie heeft hierin zelf een faciliterende rol.

Verordening

In artikel 2.15.1 van de verordening worden regels gegeven met betrekking tot woningbouw. Een ruimtelijk plan kan alleen in woningbouw voorzien, voor zover deze woningbouwmogelijkheden naar aard, locatie en aantal overeenstemmen met een regionale Woonvisie. In paragraaf 3.3 wordt beschreven dat de voorgenomen woningbouwontwikkeling past binnen het gemeentelijk woonbeleid.

Verder ligt het projectgebied volgens de kaarten van de verordening in het invloedgebied van provinciale wegen en in het aardbevingsgebied. Voor het invloedgebied geldt dat hier een veiligheidszone in acht wordt genomen. Hier moet een verantwoording van het groepsrisico plaatsvinden en inzicht worden geboden in de manier waarop rekening is gehouden met het advies van de Veiligheidsregio Groningen. Paragraaf 4.10 gaat hierop in.

Het aardbevingsgebied gaat vooral over de bescherming beeldbepalende en/of karakteristieke gebouwen. Dit is voor het onderhavige project niet relevant.

Conclusie

Op basis van het voorgaande kan geconcludeerd worden dat het project in overeenstemming is met de Omgevingsvisie en de Verordening van de provincie Groningen.

3.3 Gemeentelijk beleid

Omgevingsvisie Het Hogeland

De gemeenteraad heeft op 16 november 2022 de Omgevingsvisie Het Hogeland 'Roemte voor Het Hogeland' vastgesteld. De Omgevingsvisie is een integrale visie op de leefomgeving, de visie geeft de ambities van de gemeente weer en de uitwerking daarvan in de verschillende gebieden die de gemeente rijk is.

De visie geeft kaders op hoofdlijnen voor de ontwikkeling van de gemeente: wat mag waar wel en niet? Daarvoor is het grondgebied in drie gebieden verdeeld, namelijk de zone langs de Waddenzee, de wierdendorpen en omliggend landschap en het gebied rondom de stad Groningen. Usquert ligt in het wierdenlandschap. Er wordt onder andere ingezet op het beschermen van de dorpsgezichten, het versterken van de kwaliteit van de woningvoorraad, bij nieuwbouw eerst kijken wat binnendorps kan. Bij nieuwbouw staan thema's als duurzaam, klimaatadaptief en circulair en biodiversiteit centraal.

De gemeente geeft ruimte om te experimenteren met de woningvoorraad. In sommige dorpen kunnen er woningen bij. Dat geldt in het bijzonder voor de dorpen met een goede openbaar vervoerverbinding in dit gebied, waaronder Usquert.

Het project sluit aan bij de ambities en de visie die de gemeente in de omgevingsvisie beschrijft.

Woonvisie Het Hogeland

De woonvisie Het Hogeland is in januari 2021 vastgesteld. De woonvisie is een plan waarin staat hoe de gemeente Het Hogeland zich wil blijven ontwikkelen als goede woonplek voor iedereen. In de woonvisie wordt onderscheid gemaakt tussen regionale centra, centrumdorpen en woondorpen. Usquert is een woondorp. Voor deze dorpen, met name op meer afstand van het stedelijk gebied, wordt in principe niet meer voorzien in méér woningen. Voor initiatieven met woningtoevoeging is maatwerk nodig. Voor de dorpen aan de spoorlijn, waaronder Usquert, is nog wel ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen. Usquert wordt aangemerkt als 'stabiel woondorp', waar door sterke sociale binding of bijvoorbeeld een karakteristiek dorpshart, steeds voldoende vraag blijft bestaan naar sociale huurwoningen.

Het realisatie van een kleinschalige inbreidingslocatie in het stabiele woondorp Usquert, met sociale huurwoningen past bij het beleid zoals beschreven in de woonvisie. Bovendien is een levensloopbestendig aanbod een waardevolle toevoeging van de lange termijn.

4 Omgevingsaspecten

4.1 Mer-beoordeling

Bij het doorlopen van een ruimtelijke procedure moet rekening worden gehouden met mogelijke verplichtingen op grond van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). In de bijlage bij het Besluit m.e.r. is vastgelegd wanneer een milieueffectrapportage (onderdeel C) of een m.e.r.-beoordeling (onderdeel D) moet plaatsvinden. Hierbij gelden drempelwaarden. In onderdeel D (D11.2) is de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. Qua oppervlakte ligt de drempelwaarde op 100 hectare. Ten aanzien van woningen ligt de drempelwaarde op een aaneengesloten gebied met 2.000 of meer woningen.

Met dit project worden vijf woningen binnen de bestaande stedelijke structuur mogelijk gemaakt. Er hoeven geen andere ontwikkelingen plaats te vinden, zoals de aanleg van nieuwe infrastructuur. Daarnaast is slechts sprake van een perceelsgebonden ontwikkeling die geen relatie heeft met andere percelen of andere functies in de omgeving, waarbij geen sprake is van een complex project, waar meerdere woningen, winkels of bedrijven worden gevestigd dan wel op stedelijke voorzieningen die een betekenis hebben voor het dorp. Op basis hiervan kan het project niet als stedelijk ontwikkelingsproject als bedoeld in het Besluit m.e.r. worden aangemerkt. Een m.e.r.-beoordeling is niet aan de orde. Overigens blijkt uit de beoordeling in de navolgende paragrafen dat er geen belangrijke negatieve milieugevolgen zullen optreden.

4.2 Milieuzonering

Tussen bedrijfsactiviteiten en hindergevoelige functies (waaronder wonen) is een goede afstemming nodig. Het doel daarbij is het voorkomen van onacceptabele hinder ter plaatse van woningen, maar ook om te zorgen dat bedrijven niet worden beperkt in de bedrijfsvoering en ontwikkelingsmogelijkheden. Bij de afstemming wordt gebruik gemaakt van de richtafstanden uit de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering'. Een richtafstand wordt beschouwd als de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder redelijkerwijs is uitgesloten. Bedrijfsactiviteiten zijn daarvoor ingedeeld in een aantal milieucategorieën.

Het projectgebied ligt in een woonomgeving, tussen bestaande woonpercelen. Alleen aan de overzijde van de Usquerdermaar ligt het terrein van een houtzagerij. Een dergelijk bedrijf valt onder milieucategorie 3.2, waarbij een richtafstand van 100 meter geldt. De woningen zijn op ongeveer 45 meter vanaf dit bedrijf geprojecteerd. Daarmee wordt niet voldaan aan de richtafstand.

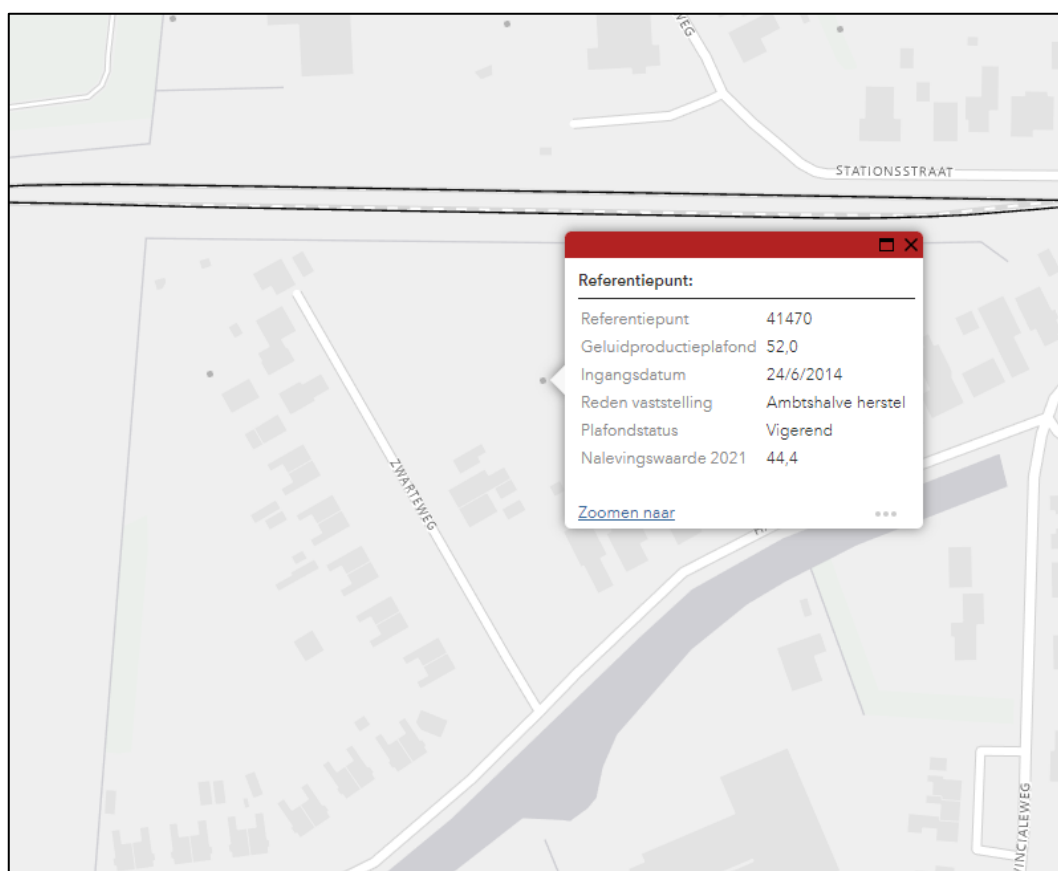
In dit geval wordt de houtzagerij al beperkt door de aanwezigheid van diverse bestaande woningen. Er zal ter plaatse van deze woningen ook voldaan moeten worden aan de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit. Bovendien worden de nieuwe woningen gebouwd op een plek waar planologisch al woningen gebouwd mogen worden. Het bedrijf wordt daarom nooit belemmerd door dit project. Aangezien de bedrijfsvoering afgestemd zal zijn op de aanwezigheid van bestaande woningen en de nieuwe woningen niet dichterbij komen, is een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de woningen ook te garanderen.

4.3 Geluid (Wet geluidhinder)

Het aspect 'geluid' gaat over geluidhinder op geluidsgevoelige objecten als gevolg van verkeer en industrie. De Wet geluidhinder (Wgh) is hiervoor het toetsingskader. Rondom wegen met een maximumsnelheid van meer dan 30 km/uur, spoorwegen en aangewezen bedrijven(terreinen) zijn geluidszones van toepassing. Als er geluidsgevoelige objecten, zoals woningen, binnen deze zones worden toegevoegd, dan moet geluidsbelasting op de gevels hiervan worden bepaald en getoetst aan de normen.

De wegen rondom het projectgebied vallen in een 30 km/uur zone. De route Westerhornseweg/Havenstraat heeft bovendien geen functie voor doorgaand verkeer. De provinciale weg N998 ligt op ruime afstand en tussen deze weg en het projectgebied ligt veel bebouwing, waarmee geluidhinder als gevolg van wegverkeer in redelijkheid is uitgesloten. Nader onderzoek naar wegverkeerslawai is daarom niet nodig.

Wel ligt het projectgebied gedeeltelijk binnen de geluidszone van de spoorweg. Voor spoorweglawai wordt gebruik gemaakt van een geluidsproductieplafond. Dit systeem werkt met referentiepunten langs het spoor, waar de geluidsbelasting niet hoger mag zijn dan een vastgelegd plafond. Een fragment van de kaart is weergegeven in figuur 4.1.

Figuur 4.1 Fragment Spoorgeluid op de kaart

Uit de kaart blijkt dat de geluidsbelasting op ongeveer 50 meter vanaf het spoor 52 dB mag bedragen. Het projectgebied ligt op ongeveer 100 meter vanaf het spoor. Daarmee zal de geluidbelasting altijd lager liggen dan 52 dB en wordt de voorkeursgrenswaarde van 55 dB niet overschreden. Vanuit spoorweglawaai wordt dan ook geen geluidhinder verwacht.

Geconcludeerd wordt dat het aspect geluid geen belemmeringen voor dit project oplevert.

4.4 Trillingen

De nieuw te realiseren woongebouwen komen op ongeveer 100 meter afstand van de spoorlijn. Door het rijden van treinen over de spoorlijn worden trillingen opgewekt, welke zich voortplanten door de bodem en vervolgens gebouwfunderingen kunnen aanstoten en in trilling kunnen brengen. Deze trillingen planten zich voort in de gebouwconstructie. Eventuele (objectiveerbare) trillinghinder is afhankelijk van de optredende trillingssterkten en de mate van voorkomen (hoe vaak is een trilling voelbaar).

In het algemeen hebben trillingen op een afstand groter dan 30 meter geen relevante hinder tot gevolg. Daarom kan op voorhand worden geconcludeerd dat op 100 meter geen trillinghinder te verwachten is.

4.5 Water

In deze paragraaf de waterbelangen behandeld teneinde de wateraspecten goed en vroegtijdig mee te nemen in de planvorming. De belangrijkste thema's zijn waterveiligheid, de afvoer van schoon hemelwater en afvalwater en de waterkwaliteit. De watertoets is een procesvereiste in het kader van de ruimtelijke procedure. Het projectgebied ligt in het beheergebied van het waterschap Noorderzijlvest. Het project is kenbaar gemaakt bij het waterschap via de digitale watertoets. Hieruit blijkt dat volstaan wordt met het opnemen van een standaard wateradvies. Dit is opgenomen in bijlage 1.

Het meest relevante wateraspect betreft de afvoer van hemelwater. In de huidige situatie is in zowel de Havenstraat als de Zwarteweg een gemengd riool aanwezig. De riolering in de Zwarteweg/Havenstraat staat nog niet op de planning voor vervanging. Dat betekent dat de aanwezige riolering nog in goede staat is en nog een groot aantal jaren meekan. Er wordt dus geen RWA-riolering aangebracht. Het waterschap adviseert om het hemelwater vanuit het plan rechtstreeks te lozen op de Usquerdermaar. Het plan geeft hieraan invulling door op de kop van de woningen, aan de Havenstraat, een wadi aan te leggen met een overloop die via een duiker onder de Havenstraat op het bedoelde water afwatert.

Een ander aandachtspunt is de maaiveldhoogte. Het projectgebied kenmerkt zich door een maaiveldhoogteverschil van ongeveer 0,50 meter, aflopend van noordwest naar zuidoost. Bij de aanleg van het RWA wordt hiermee rekening gehouden door voldoende kolken aan te brengen in het pad achter de woningen. Deze kolken hebben als functie het afvoeren van hemelwater en het voorkomen van overlast door afstromend hemelwater richting de woningen. Ook voorkómen van afstromen en toestromen van hemelwater respectievelijk van en naar omliggende percelen.

Voor de verdere procedurele afhandeling van de watertoets is het van belang om het waterschap verder te betrekken. De verdere uitwerking van het plan, voor wat betreft maaiveld- en vloerpeilhoogtes en de RWA-structuur, dient aan het waterschap te worden voorgelegd. Een omgevingsvergunning (water) of een melding is niet nodig. De activiteiten vallen buiten het bereik van de waterschapsverordening van Noorderzijlvest.

4.6 Bodem

Bij het aspect 'bodem' staat de vraag centraal of de bodemkwaliteit toereikend is voor het nieuwe gebruik. De bodem kan door eerdere (bedrijfs)activiteiten verontreinigd zijn. Voor de ruimtelijke procedure is het van belang dat verdachte locaties worden gesignaleerd.

De projectlocatie was tot 2008 in gebruik als twee woonpercelen. Sinds de sloop van die woningen hebben geen bedrijfsactiviteiten plaatsgevonden. Er is daarmee geen sprake van een verdachte locatie voor bodemverontreiniging. Omdat er nieuwe verblijfsruimten voor mensen worden gebouwd, wordt als los onderdeel een verkennend bodemonderzoek bij de aanvraag ingediend.

4.7 Archeologie

Per 1 juli 2016 is de Monumentenwet 1988 vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet, wanneer deze in 2019 in werking treedt. Dit geldt ook voor de verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. De kern van de wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, archeologische resten intact moeten blijven. Als dit niet mogelijk is, is opgraving een optie.

Op basis van het archeologiebeleid van de voormalige gemeente Eemsmond zijn verschillende dubbelbestemmingen opgenomen, waaronder voor het projectgebied. Op basis hiervan is een archeologisch onderzoek nodig bij ingrepen groter dan 200 m². Om de voorgestelde ingreep groter is, is een archeologisch onderzoek uitgevoerd. De rapportage hiervan is opgenomen in bijlage 2.

Uit het onderzoek is gebleken dat het projectgebied verstoord is tot in de kwelderwal. Deze verstoringen zijn vermoedelijk het resultaat van de aanleg of sloop van de vele (bij)gebouwen, kabels en leidingen die hier in de twintigste eeuw zijn aangelegd. Archeologische indicatoren die duiden op de aanwezigheid van wierdelagen zijn niet waargenomen. Op basis hiervan wordt de kans klein geacht dat het plangebied archeologische waarden herbergt die door de geplande bodemwerkzaamheden worden bedreigd. Er wordt daarom geadviseerd om het projectgebied voor de geplande bodemwerkzaamheden vrij te geven. Het is aan de gemeente Het Hogeland of zij dit advies al dan niet opvolgen.

Als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, dan moet hiervan direct melding worden gemaakt conform de Erfgoedwet.

4.8 Cultuurhistorie

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is bepaald dat in een ruimtelijk plan een beschrijving opgenomen moet worden van de manier waarop met de aanwezige cultuurhistorische waarden rekening is gehouden.

In of aansluitend op het projectgebied komen geen specifieke cultuurhistorische waarden voor. Wel zijn de ruimtelijke structuren van het gebied van cultuurhistorische betekenis. Het project doet geen afbreuk aan (de belevingswaarde) van deze structuren. Vanuit dit aspect bestaan dus geen belemmeringen voor het project.

4.9 Ecologie

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de natuurwaarden van de omgeving en met beschermde plant- en diersoorten. Bij de bescherming van gebieden gaat het om op Europees niveau aangewezen Natura 2000-gebieden. Verder worden in de provinciale verordening gebieden beschermd die van belang zijn voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De bescherming van gebieden en de bescherming van soorten en hun verblijfplaatsen is geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb).

Gebiedsbescherming

Het project vindt plaats binnen de bebouwde kom van Usquert. Het maakt geen deel uit van beschermde natuurgebieden. Het projectgebied ligt op ongeveer 4 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied de Waddenzee. Gelet op de aard en omvang hebben de beoogde activiteiten geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, door bijvoorbeeld trillingen, geluid of oppervlakteverlies.

Stikstofdepositie

In Nederland staan veel Natura 2000-gebieden onder druk door een overbelasting van stikstofdepositie. Dit geldt niet voor de Waddenzee. Achter de dijk liggen weliswaar gebieden die gevoelig zijn voor stikstofdepositie, maar deze zijn niet (bijna) overbelast. De dichtstbijzijnde (bijna) overbelaste stikstofgevoelige habitats liggen op de eilanden, op minimaal 14 kilometer afstand. Dit project heeft theoretisch een mogelijk effect op de stikstofdepositie op deze gebieden, als gevolg van verkeer in de gebruiksfase en (tijdelijk) door inzet van materieel in de aanlegfase.

Voor de gebruiksfase kan op basis van de CROW kentallen uitgegaan worden van ongeveer 7 mvt/etmaal per woning. Voor dit plan gaat het dan om 35 mvt/etmaal.

Er is nog geen concrete machine-inzet in de aanlegfase bekend. Voor de aanlegfase is daarom uitgegaan dat gedurende 49 weken, 38 uur de week ongeveer 75% van de tijd machine-inzet plaatsvindt met een gemiddeld verbruik van 15 liter per uur. Dit komt neer op 1.400 uren inzet en een diesilverbruik van 21.000 liter. Hierbij is een gemiddeld AdBlue verbruik van 5% is op basis van verschillende bronnen representatief. Aanvullend wordt uitgegaan van 5 zware transporten (>7 ton) per week (=490). Het lichte verkeer van personeel en kleine leveringen altijd lager dan het verkeer in de gebruiksfase (35 mvt/etmaal). Door de aanlegfase en de gebruiksfase in één berekening te cumuleren zijn de effecten worst-case bepaald.

Op basis van voorgenoemde uitgangspunten is een stikstofberekening uitgevoerd met rekenprogramma AERIUS (2023). Deze berekening is opgenomen in bijlage 3. Hieruit is naar voren gekomen dat er geen resultaten hoger dan afgerond 0,00 mol/ha/jaar zijn. Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat het plan niet leidt tot negatieve effecten door een potentiële toename van stikstof op daarvoor gevoelige gebieden.

Soortenbescherming

Het projectgebied is een kavel grasland dat periodiek gemaaid wordt. Het is niet aannemelijk dat deze kavel en de direct aansluitende tuinen die hierlangs liggen vaste verblijfplaatsen voor beschermde soorten bevatten of een deel zijn van een essentieel leefgebied. De Usquerdermaar kan een onderdeel zijn van een vliegroute of foerageergebied van vleermuizen. Gelet op het gebruik van het perceel is er sprake van niet-essentieel leefgebied, waarvan in de omgeving voldoende overblijft. Door lichtuitstraling gedurende avond en nacht op bomen en begroeiing te voorkomen, kan worden voorkomen dat een conflict met de Wet natuurbescherming ontstaat ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Dit is dan ook het uitgangspunt. Bij woningen wordt geen grote mate van lichthinder verwacht. Bij de bouw wordt hiermee rekening gehouden. Op deze wijze in redelijkheid uit te sluiten dat het plan conflicten met de Wnb veroorzaakt. In alle geval is de zorgplicht van kracht, die bepaald dat als moet worden gedaan of juist gelaten om onnodige schade aan planten en dieren te voorkomen.

4.10 Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. De normen voor externe veiligheid zijn vastgelegd in onder andere het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid transportroutes en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

In de omgeving van het projectgebied liggen geen risicobronnen. Er vindt beperkt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats over de provinciale wegen over de spoorlijn Sauwerd – Eemsmond. In de Regeling Basisnet staat waar risicoplafonds liggen langs transportroutes en welke regels er gelden voor ruimtelijke ontwikkeling. Op de N998 vindt in beperkte mate vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Conform het provinciaal Basisnet heeft deze weg een zone van 30 m waarbinnen de oprichting van objecten ten behoeve van verminderd zelfredzame personen niet is toegestaan. Daarnaast dient bij nieuwe ontwikkelingen binnen 200 meter van de weg het groepsrisico te worden verantwoord. Het projectgebied ligt binnen de zone van 200 meter, namelijk op 130 meter afstand.

Ten noorden van het projectgebied loopt de spoorlijn Sauwerd – Eemshaven. Over dit spoor worden ook beperkt/incidenteel gevaarlijke stoffen vervoerd. Het projectgebied ligt niet binnen de zones waar planologische beperkingen gelden ten aanzien van de oprichting van nieuwe bebouwing. Voor deze spoorlijn geldt dat de PR-max is gesteld op 11 meter. Binnen 30 meter van het spoor geldt daarnaast dat geen nieuwe objecten ten behoeve van minder-zelfredzame personen zijn toegestaan. Tot slot geldt dat bij ruimtelijke besluiten binnen 200 meter van het spoor, het groepsrisico dient te worden verantwoord. In het kader van het geldende bestemmingsplan is een

risicoberekening verricht. Uit de berekening blijkt dat het groepsrisico dusdanig gering is, dat deze niet wordt weergegeven in de FN-curve. De kans op een ongeval is kleiner dan 10^{-9} .

Gelet op de beperkte mate van vervoer van gevaarlijke stoffen en de afstand tot de N998 en de spoorlijn, kan op voorhand worden gesteld dat het groepsrisico laag is en dat dit project daar een verwaarloosbaar effect op heeft. Bovendien worden er binnen het projectgebied geen verminderd zelfredzame personen gehuisvest en zijn er vluchtmogelijkheden van de provinciale weg en het spoor af. Daarmee is het risico te verantwoorden.

De aanvraag is ter advisering voorgelegd aan de veiligheidsregio. Die adviseert de maatregel te nemen om ontvluchting van de risicobron af mogelijk te maken door (nood) uitgangen te plaatsen op de risicoluwe zijde, af van de provinciale weg N998. Hierdoor kan in geval van een calamiteit op de N998 het gebouw aan de risicoluwe achterkant verlaten worden. Bouwkundige maatregelen of een kleinere ontwikkeling worden als niet proportioneel beschouwd.

4.11 Luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer zijn normen voor luchtkwaliteit opgenomen. Deze normen zijn bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging, tegen te gaan. Als maatgevend voor de luchtkwaliteit worden de gehalten fijn stof (PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2) gehanteerd.

De huidige luchtkwaliteit is in noord Groningen zeer goed. De verkeersaantrekkende werking van dit project leidt op zichzelf en ten opzichte van de mogelijkheden uit het bestemmingsplan niet in betekende mate tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Vanuit de luchtkwaliteit bestaan dus geen belemmeringen voor het project.

4.12 Kabels, leidingen en zoneringen

Bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van elektriciteits- en communicatiekabels en nutsleidingen in de grond. Hier gelden beperkingen voor ingrepen in de bodem. Daarnaast zijn zones, bijvoorbeeld rondom hoogspanningsverbindingen, straalpaden en radarsystemen van belang. Deze vragen vaak om het beperken van gevoelige functies of van de hoogte van bouwwerken. Voor ruimtelijke plannen zijn alleen de hoofdleidingen van belang. De kleinere, lokale leidingen worden bij de uitvoering door middel van een Klic-melding in kaart gebracht.

In het projectgebied liggen geen kabels of leidingen die een planologische zone hebben. Wel ligt over het projectgebied een molenbiotoop. Dit in verband met de aanwezigheid van de koren- en pelmolen 'Eva'. Deze molen heeft een beschermingszone waarbinnen beperkingen worden gelegd aan de bouwhoogte van gebouwen in deze zone. Deze beschermingszone heeft tot doel te voorkomen dat de windvang van de molen wordt geblokkeerd door bebouwing. Op basis van het bestemmingsplan mag geen nieuwe bebouwing met een grotere hoogte dan $1/50$ van de afstand gemeten tussen het bouwwerk en de voet van de molen vermeerderd met de stellinghoogte (8,6 meter +NAP) verminderd met 2 meter, worden opgericht.

De molen staat op 460 meter afstand. De maximale bouwhoogte ten opzichte van NAP wordt bepaald met de formule: $1/50 * 460 + 8,6 - 2 = 15,8$ meter. Het projectgebied heeft een maaiveldhoogte

van 0,60 meter +NAP. De bouwhoogte is daarmee gemaximeerd op 15,2 meter ten opzichte van het peil. De beoogde woningen krijgen een bouwhoogte van minder dan 10 meter en leveren daardoor geen (extra) beperkingen voor de windvang van de molen op.

5 Uitvoerbaarheid

Wettelijk bestaat de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid van een project. Wat dat betreft wordt een onderscheid gemaakt in de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Participatie

Het project raakt geen grote maatschappelijke belangen. Omwonenden en andere belanghebbenden worden door de ontwikkelaar schriftelijk op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen. Daarbij wordt een informatiebijeenkomst op de bouwkegel georganiseerd, waarbij de plannen worden gepresenteerd.

Wettelijke procedure

Eenieder wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze tegen de aanvraag in te dienen. Daarvoor wordt de ontwerpbeschikking van de vergunning, met bijbehorende stukken gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd.

De ingekomen zienswijzen en overlegreacties worden door de gemeente beantwoord en meegewogen in de besluitvorming omtrent het verlenen van de omgevingsvergunning. Tegen dit besluit bestaat de mogelijkheid voor beroep en hoger beroep.

5.2 Economische uitvoerbaarheid

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het project is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid

De kosten voor de uitvoering van het project worden gedragen door de aanvrager. De gemeente heeft hiermee geen financiële bemoeienis.

Grondexploitatie

Doel van de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) opgenomen grondexploitatieregeling is het bieden van ruimere mogelijkheden voor het kostenverhaal en het creëren van meer sturingsmogelijkheden. Omdat er met deze aanvraag een nieuw hoofdgebouw met woningen mogelijk wordt gemaakt, is de exploitatieregeling van toepassing. In dit geval wordt het kostenverhaal anderszins verzekerd via een privaatrechtelijke overeenkomst. De gemeentelijke kosten voor het verstrekken van de Wabo-omgevingsvergunning worden gedekt door de leges. Het verhaal van eventuele planschades is verzekerd doordat gemeente en initiatiefnemer een planschadeovereenkomst hebben getekend.

6 Afweging en conclusies

6.1 Aanleiding

Deze ruimtelijke onderbouwing dient ter afweging voor het verlenen van een omgevingsvergunning met toepassing van artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 van de Wabo, waarmee de realisatie van vijf woningen in afwijking van het bestemmingsplan worden vergund.

6.2 Afweging

Het project stelt een inbreiding voor met woningen in de sociale huursector, die bovendien toekomstgericht zijn door de levensloopbestendige indeling. Hiermee wordt ingezet op een doelgroep, die blijkens het gemeentelijk woonbeleid in Usquert behoefte aan woningen heeft. Het plan sluit daarmee aan op de ambities op het gebied van wonen en duurzaam ruimtegebruik.

De locatie ligt in een bestaande woonomgeving en is in het verleden ook ingevuld geweest met twee woningen. Het ontwerp van de rij woningen kent een hoog ambitieniveau, wat de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse ten goede komt.

De milieu- en omgevingsaspecten die samenhangen met dit project zijn beoordeeld. Uit deze beoordeling blijkt dat er een goede omgevingssituatie ontstaat. Verder is het project in overeenstemming met de relevante beleidsregels.

6.3 Conclusie

Het verlenen van een omgevingsvergunning voor het project is in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

Bijlage 1

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- [Overzicht](#)
- [Samenvatting situaties](#)
- [Resultaten](#)
- [Detailgegevens per emissiebron](#)

*Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers*

Contactgegevens

Rechtspersoon
Inrichtingslocatie

Rizoem
Zwartweg,
- Usquert

Activiteit

Omschrijving
Toelichting

Vijfwoningen Zwarteweg Usquert
Realisatie en gebruik 5 sociale huurwoningen

Berekening

AERIUS kenmerk
Datum berekening
Rekenconfiguratie

RuoPPnT25usj
05 oktober 2023, 20:42
Wnb-rekengrid

Totale emissie

Vijf woningen Zwarteweg - Beoogd

Rekenjaar	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
2024	5,1 kg/j	218,5 kg/j

Resultaten

Vijf woningen Zwarteweg - Beoogd
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)
Grootste toename
Grootste afname

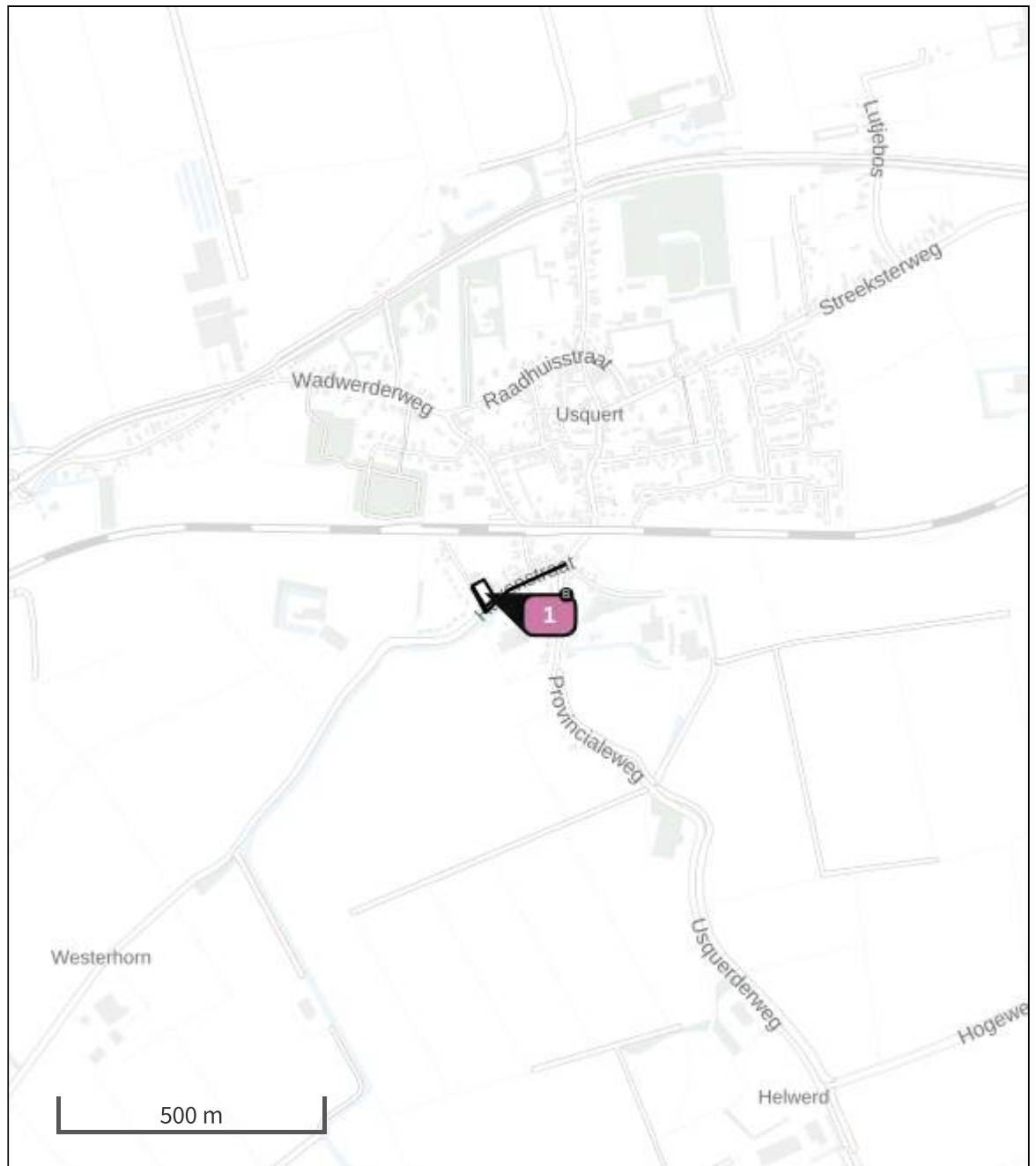
Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
-		
-		
-		
-		
-		

Vijf woningen Zwarteweg (Beoogd), rekenjaar 2024

Emissiebronnen		Emissie NH ₃	Emissie NO _x
1	Mobiele werktuigen Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning Materieel aanlegfase	5,0 kg/j	217,0 kg/j
	Verkeersnetwerk	45,0 g/j	1,5 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Habitatrictlijn	Grootste toename (projectberekening)
Vogelrichtlijn	Grootste afname (projectberekening)
Vogelrichtlijn, Habitatrictlijn	Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)
Niet bepaald	

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Vijf woningen Zwarteweg" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteed)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	-	-	-	-	-	-

Vijf woningen Zwarteweg, Rekenjaar 2024

1 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning

Naam	Materieel	NO _x	217,0 kg/j
	aanlegfase	NH ₃	5,0 kg/j
Locatie	X:236260,09 Y:602201,91		
Oppervlakte	0,11 ha		

Naam	Stageklasse	Brandstof- verbruik	Draaiuren	AdBlue verbruik	Stof	Emissie
Divers materieel	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	21000 l/j	1400 u/j	1050 l/j	NO _x	217,0 kg/j
					NH ₃	5,0 kg/j

2 Wegverkeer | Weg

Naam	Zwaar transport	Links	Rechts	NO _x	0,6 kg/j
Locatie	X:236306,97 Y:602208,47	Type scherm	-	-	NO ₂ 0,2 kg/j
Lengte	229,76 m	Hoogte	-	-	NH ₃ 8,3 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (normaal)	Afstand tot de weg	-	-	
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m				

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	490,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

3 Wegverkeer | Weg

Naam	Woonverkeer	Links	Rechts	NO _x	0,9 kg/j
Locatie	X:236308,25 Y:602208,46	Type scherm	-	-	NO ₂ 0,1 kg/j
Lengte	231,31 m	Hoogte	-	-	NH ₃ 36,6 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (normaal)	Afstand tot de weg	-	-	
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m				

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	35,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2023_20231004_fd8d865135

Database versie 2023_fd8d865135_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/>

Bijlage 2

Digitale watertoets

De watertoets helpt u om aan de hand van de locatie van uw ruimtelijke plan en een aantal vragen te toetsen of u de belangen van het Waterschap raakt. Indien dit het geval is krijgt u tekst en uitleg over het vervolg proces.

Op basis van de check is onderstaande nodig

1. Geen advies van toepassing
2. standaard advies procedure
3. Advies afvoer van water via een (verbeterd) gescheiden stelsel, hemelwater wordt afgevoerd naar oppervlaktewater

Op basis van onderstaande locatie

Vragen en antwoorden uit de check

Gaat het om een ruimtelijk plan dat uitsluitend een functiewijziging betreft?	nee
Raakt het plangebied raakt een grondwaterbeschermingsgebied?	nee
Raakt het plangebied raakt een primaire kering?	nee
Bevindt het plangebied zich in een beekdal?	nee
Raakt het plangebied raakt een geurzonering rond een rioolgemaal?	nee
Raakt het plangebied raakt een geurzonering rond een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)?	nee
Raakt het plangebied een regionale kering?	nee
Raakt het plangebied een zonering rond een rioolpersleiding?	nee
Raakt het plangebied een primaire watergang (hoofdwatergang)?	nee
Bevindt het plangebied zich in een komvormige laagte?	nee
Raakt het plangebied een waterbergingsgebied?	nee
Betreft het een MER, structuurvisie, omgevingsvisie, bestemmingsplan buitengebied of een conserverend plan?	nee
Neemt in het plan het verharde oppervlak toe met meer dan 750 m2 binnen bebouwd gebied?	nee
Neemt in het plan het verharde oppervlak toe met meer dan 2.500 m2 in het buitengebied?	nee
Gaat het om het plaatsen van zonnepanelen op het maaiveld met aanpassingen aan de infrastructuur?	nee
Wordt oppervlaktewater vervuild door het afvoeren of lozen van verontreinigd hemelwater via verharde oppervlakken?	nee
Is er in of rondom het plangebied sprake van (grond)wateroverlast? (Vraag andere partijen (particulieren) als u het antwoord niet weet)	nee
Betreft het een plan voor realisatie of grootschalige reconstructie van een weg?	nee
Gaat het om plan met als doel het wijzigen van (hoofd)watergangen, waterkeringen en/of kunstwerken?	nee
Hoe wordt in het plan omgegaan met afvalwater en hemelwater?	via een (verbeterd) gescheiden stelsel, hemelwater wordt afgevoerd naar oppervlaktewater
Wordt er oppervlaktewater gedempt?	nee
Wordt er oppervlaktewater gegraven?	nee
Wordt er tijdelijk of permanent grondwater onttrokken?	nee

Details

1. Geen advies van toepassing

2. standaard advies procedure

Wat moet ik doen?

Dit plan heeft waarschijnlijk een beperkte invloed op de waterhuishouding. U kunt dit Standaard advies gebruiken voor de uitwerking van de relevante wateraspecten in uw plan.

Heeft u vragen of suggesties over deze Digitale Watertoets? Laat het ons weten per e-mail: advies@noorderzijlvest.nl of telefonisch: 050-304 8911.

Waterschap Noorderzijlvest Postbus 18 9700 AA Groningen <http://www.noorderzijlvest.nl>, www.dewatertoets.nl

LET OP: Het doorlopen van deze Digitale Watertoets is geen aanvraag voor een Watervergunning. Onze conclusie en wateradvies mogen alleen gebruikt worden tijdens de (ruimtelijke) planvormingsfase. U dient zelf na te gaan welke vergunningen nodig zijn om het plan te realiseren.

Waar moet ik op letten?

Geraakte kaarten in plangebied Er zijn geen kaarten geraakt binnen het plangebied.

Standaard advies van waterschap Noorderzijlvest

1. Versnelde afvoer

Uit uw gegevens blijkt dat de verhardingstoename in dit plan beperkt is. U bent daarom niet verplicht om compenserende maatregelen te nemen.

1.1 Nieuw verhard oppervlak

Elke nieuwe ontwikkeling mag niet leiden tot toename aan versnelde afvoer. Bij toename van verhard oppervlak dient dit gecompenseerd te worden. hiervoor gelden onderstaande regels.

- bij <10 ha bruto plangebied geldt de vuistregel van 10% van de toename in verhard oppervlak terug te brengen in wateroppervlak. Dit kan door middel van het vergraven van bestaande watergangen/waterpartijen of het graven van nieuw wateroppervlak. Andere vormen om versnelde afvoer te compenseren/ mitigeren zijn bijvoorbeeld blauwe daken, bergingskratten onder verharding en het aanleggen van wadi's. In overleg met het waterschap moet de best passende maatregel gekozen worden.
- 10 ha – 200 ha bruto plangebied geldt dat de bergingsopgave moet worden bepaald via de methode Regenduurlijnen. Met de regenduurlijnenmethodiek wordt berekend of de verhouding tussen verhard en onverhard gebied en het areaal water voldoende is. Het gebied moet maatgevende buien in verschillende situaties op kunnen vangen, rekening houdend met specifieke afvoerfactoren en waterstandstijgingen. In overleg met het waterschap moet de best passende maatregel gekozen worden.
- 200 ha bruto plangebied geldt dat het Waterhuishoudingsplan moet worden opgesteld. Onderdeel hiervan is een gedetailleerde modellering van het watersysteem. Een waterkwaliteits-, grondwater en hydraulische modellering kan hier onderdeel van uitmaken, alsmede een onderzoek naar circulatie- en doorspoelmogelijkheden. De uitgangspunten en de opzet van het waterhuishoudingsplan worden vooraf met waterschap Noorderzijlvest besproken. De kosten voor het opstellen van een waterhuishoudingsplan komen ten laste van de initiatiefnemer of de gemeente.

1.2 Af te koppelen oppervlak

Het beleid van het waterschap is er op gericht om schoon hemelwater gescheiden van afvalwater af te voeren. Hiervoor is een gescheiden rioolstelsel i.p.v. een gemengd rioolstelsel nodig. Inmiddels is bij de meeste gemeenten het afkoppelen van hemelwater van het gemengde rioolstelsel in bestaand bebouwd gebied een standaard activiteit. Dit komt het watersysteem ten goede. Het (verbeterd) gescheiden rioolstelsel lost het hemelwater direct op het oppervlaktewater. Daarom dient het watersysteem hier, indien nodig, hydraulisch op aangepast te worden om wateroverlast te voorkomen. Daarom zijn maatregelen nodig om het hemelwater vast te houden, lokaal te bergen en vertraagd af te voeren. Hiervoor geldt onderstaande voorkeursvolgorde.

- Aanpak bron
- Gebruik hemelwater
- Berging/infiltratie op perceel
- Berging in oppervlaktewater
- Afwenteling en compensatie elders

In overleg met het waterschap moet de best passende maatregel gekozen worden.

(nog uitwerken compensatieregels)

2.Drooglegging

Houdt bij nieuwe ontwikkelingen rekening met de drooglegging. Om grondwateroverlast te voorkomen kunt u werken met de volgende indicatieve droogleggingsnormen:

- Woningen met kruipruimte 1,30 m
- Woningen zonder kruipruimte 1,00 m
- Gebiedsontsluitingswegen 0,80 m
- Erftoegangswegen 0,80 m
- Groenstroken/ecologische zones 0,50 m

Meer informatie kunt u vinden in paragraaf 5.3 Grondwater van de notitie Water en Ruimte 2014. (zie ""SAMENVATTEND"" voor de link).

3.Afvoer van afvalwater

Door het afvalwater en schone hemelwater gescheiden aan te bieden aan de daarvoor bestemde rioolstelsels wordt invulling gegeven aan het beleid van gemeente en waterschap. Afstemming met de gemeente als beheerder van de rioolstelsels is altijd nodig. Schoon hemelwater kan ook rechtstreeks naar het oppervlaktewater worden afgevoerd, als dat in de directe omgeving aanwezig is. In dat geval is afstemming met het waterschap nodig.

SAMENVATTEND:

Op basis van de Digitale Watertoets geeft waterschap Noorderzijlvest, mits aan de bovenstaande uitgangspunten wordt voldaan, een positief wateradvies. De uitkomst van deze Digitale Watertoets is één jaar geldig. Mocht u aanvullende informatie hebben of nog krijgen met betrekking tot deze watertoets (schetsontwerpen, relevante documentatie etc.), raden wij u aan deze per e-mail op te sturen naar: advies@noorderzijlvest.nl. Met de extra informatie kunnen we een nog beter passend advies geven over uw specifieke situatie.

De beleidsdocumenten Water en Ruimte 2014 en het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn respectievelijk te benaderen via de volgende links:

- <https://www.noorderzijlvest.nl/waterbeheerprogramma-2022-2027>
- <https://www.noorderzijlvest.nl/flysystem/media/beleidsnotitie-wateren-ruimte-noorderzijlvest-2014.pdf>

Voor meer informatie over het watersysteem in uw plangebied kunt u vinden op de Waterschapskaart; <https://geo.noorderzijlvest.nl/Geoweb/index.html?viewer=Waterschapskaart.Waterschapskaart>. U vindt hier het beheerregister van het hele oppervlaktewatersysteem met stromingsrichtingen en kunstwerken en de ligging van primaire- en regionale keringen en ook de peilgebieden. Er is ook informatie over de afvalwaterketen zoals RWZI's, rioolpersleidingen en rioolgemalen te vinden.

Heeft u vragen of suggesties over deze Digitale Watertoets? Laat het ons weten per e-mail: advies@noorderzijlvest.nl of telefonisch: 050-304 8911.

Achtergrondinformatie

Waterbeleid waterschap Noorderzijlvest

Waterbeheerprogramma

Waterschap Noorderzijlvest is een van de 21 waterschappen in Nederland. In delen van Groningen, Drenthe en een klein stukje Fryslân zorgen we voor veilig, voldoende en schoon water. We presenteren met in Waterbeheerprogramma 2022-2027 zowel ambitieuze als behapbare plannen voor de komende zes jaar. De focus ligt op klimaatklaar blijven en een natuurlijker, duurzamer waterbeheer. Het voorkomen van droogte en verzilting, de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water, het stimuleren van de biodiversiteit, winnen van grondstoffen en energie uit afvalwater en verdergaande samenwerking in de waterketen zijn een aantal van de uitdagingen waarvoor we staan. We zoeken hiervoor nadrukkelijk de samenwerking. We hebben samen met onze omgeving het Waterbeheerprogramma gemaakt en willen het ook samen uitvoeren. Dit doen we zoveel mogelijk gebiedsgericht en met maatwerk. Om te zorgen dat water steeds meer als ordenend principe fungeert in ruimtelijke processen nemen we een proactieve agenderende rol om mede sturing te geven aan de ruimtelijke inrichting. Samen met partners en inwoners werken we zo elke dag aan een aantrekkelijke leefomgeving.

Beleidsnotitie Water en Ruimte

In de notitie Water en Ruimte wordt het beleid van waterschap Noorderzijlvest over het waterbeheer in bebouwd gebied toegelicht. De notitie kan gebruikt worden als informatiebron voor advisering in het watertoetsproces, waarmee het waterbelang wordt geborgd in ruimtelijke plannen van rijk, provincies en gemeenten. Bij deze advisering neemt waterschap Noorderzijlvest een proactieve houding aan om zo als serieuze wateradviseur gezien te worden. Betrokkenheid vroeg in het proces van ruimtelijke plannen moet leiden tot goede afstemming tussen waterbelangen en keuzes in de ruimtelijke ordening. Deze notitie is gebaseerd op de notitie Stedelijk Waterbeheer van buurwaterschap Hunze en Aa's. Omdat de watersystemen van Hunze en Aa's en Noorderzijlvest veel op elkaar lijken en omdat een aantal grote woonkernen op de grens van de twee waterschappen liggen, biedt de afstemming van beleid op stedelijk waterbeheer duidelijkheid voor inliggende samenwerkingspartners.

Borgen integrale afweging

Provincies en gemeenten zorgen voor een integrale afweging en leggen deze vast in provinciale beleidsplannen, omgevingsplannen en bestemmingsplannen.

3. Advies afvoer van water via een (verbeterd) gescheiden stelsel, hemelwater wordt afgevoerd naar oppervlaktewater

Wat moet ik doen?

"Het beleid van waterschap en gemeente is dat afvalwater en schoon hemelwater gescheiden moeten worden afgevoerd. Als er mogelijkheden zijn om het hemelwater rechtstreeks naar aanwezig oppervlaktewater af te voeren, heeft dat voorkeur.

Het waterschap kan nadere eisen stellen om het ontvangende oppervlaktewater daarvoor geschikt te maken. Afstemming met de gemeente is nodig voor het afvoeren van afvalwater naar de riolering. "

Bijlage 3

Usquert, Havenstraat/Zwarteweg
(Gem. Het Hogeland, GR)

Een Archeologisch Bureauonderzoek en
Inventariserend Veldonderzoek,
verkennde fase (IVOO)

Concept

Steekproefrapport 2023-08/02

Usquert, Havenstraat/Zwarteweg

(Gem. Het Hogeland, GR)

Een Archeologisch Bureauonderzoek en
Inventariserend Veldonderzoek,
verkennende fase (IVOO)

Concept

Steekproefrapport 2023-08/02

Usquert, Havenstraat/Zwarteweg
(Gem. Het Hogeland, GR)
Een Archeologisch Bureauonderzoek en
Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase
(IVOO).

Een onderzoek in opdracht van
HTO aannemingsbedrijf bv

Steekproefrapport 2023-08/02
ISSN 1871-269X
Status: **Concept**

Auteur: J. Bajema BA en J. van der Heul (Senior KNA-
archeoloog, actor reg. nr. 72840015)
Autorisatie: dr. J. Jelsma (senior KNA-
archeoloog/prospecteur, actor reg. nr. 35453178)

Goedgekeurd door de bevoegde overheid
gemeente Het Hogeland
d.d.

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 4.1 en BRL 4000,
en bij dit onderzoek protocol 4002 & 4003.

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door
De Steekproef, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, augustus 2023

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt zonder bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen aansprakelijkheid
voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing
van de adviezen of het gebruik van de resultaten van
dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau

adres	Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn
telefoon	050 – 5779784
internet	www.desteekproef.nl
e-mail	info@desteekproef.nl
kvk	02067214

Inhoud

Samenvatting

Administratieve gegevens van het plangebied

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel (KNA 4.1: LS01).....	1
1.2 Locatie (KNA 4.1: LS01, LS02).....	2
2. Bureauonderzoek (KNA 4.1: LS06).....	4
2.1 Bronnen.....	4
2.2 Fysische geografie (KNA 4.1: LS04).....	4
2.3 Archeologie (KNA 4.1: LS04).....	7
2.4 Historische geografie (KNA 4.1: LS03).....	11
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 4.1: LS05).....	13
3. Veldonderzoek (KNA 4.1: VS05).....	14
3.1 Methoden en technieken (KNA 4.1: VS01).....	14
3.2 Resultaten veldwerk (KNA 4.1: VS02, VS03).....	15
4. Advies (KNA 4.1: VS07).....	17

Gebruikte bronnen

Lijst van figuren en tabellen

Appendix I: Archeologische periodes

Appendix II: Laagbeschrijvingen

Appendix III: Boorstaten

Samenvatting

In opdracht van HTO aannemingsbedrijf bv is een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase uitgevoerd voor een plangebied bij de Havenstraat/Zwarteweg te Usquert, gemeente Het Hogeland, provincie Groningen. De aanleiding voor het onderzoek is de aanleg van vijf nieuwe woningen. De exacte diepte van de werkzaamheden is nog niet bekend. Het plangebied valt onder het bestemmingsplan Usquert van de gemeente Het Hogeland. Voor het plangebied geldt de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 4. Hiervoor geldt een onderzoeksplicht bij verstoringen groter dan 200 vierkante meter en dieper dan 40 centimeter onder maaiveld. Het plangebied heeft een omvang van 1150 vierkante meter, waarmee de verstoringsgrenzen overschreden worden.

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel (KNA 4.1: LS05)

Uitgaande van het bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld (zie Tabel 2).

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde aangezien het is gelegen op een kwelderwal, een verhoogde landschapsstructuur waar veelal sinds de ijzertijd bewoning op plaats vindt. In de directe omgeving van het plangebied zijn dan ook meerdere wierden bekend, zoals de dorpswierde van Usquert en de wierde waarop het voormalige nonnenklooster Wijtwerd (circa 1300-1587) was gelegen. Het is tot op heden nog onduidelijk tot hoe ver deze wierden reiken. Ook zijn nog veel sporen uit de late middeleeuwen in de omgeving aanwezig, zoals oude borgterreinen, kloosterterreinen en het kanaal Usquerdermaar. Het plangebied is gelegen aan het uiteinden van de laatstgenoemde kanaal, waarbij het onduidelijk is of in het verleden hier nog bewoning aan heeft plaatsgevonden.

Voor het plangebied geldt een hoge archeologische verwachtingswaarde voor de periode ijzertijd-nieuwe tijd. Hier kunnen wierdelagen worden aangetroffen, bestaande uit ophogingslagen en bewoningsafval die indicatief zijn voor voorgaande nederzettingen of oudere fasen van een bestaande dorp (Usquert). Vaak werden de wierden vanuit een vlaknederzetting opgeworpen. Daarnaast kunnen sporen van wat waterkuilen, afvalkuilen en paalgaten waargenomen worden. Het bijbehorende vondstmateriaal bestaat vaak uit aardewerk, metalen objecten en organisch materiaal zoals bot, houtskool en plantenresten. Met betrekking tot de meer recentere perioden (late middeleeuwen-nieuwe tijd) kunnen meer intacte grondsporen van een erf aangetroffen worden, zoals paalsporen, steenbouw, funderingen, greppels of waterputten. Eventuele archeologische waarden kunnen zijn aangetast door agrarische bodemwerkzaamheden en het aanleggen van (sub)recente bebouwing, kabels en leidingen.

Selectieadvies (KNA 4.1: VS07) door J. Jelsma (senior KNA-archeoloog/prospector. nr. 35453178)

Tijdens het veldonderzoek bleek de bodem in het hele plangebied te zijn verstoord tot in de kwelderwal (en in het zuiden tot in de kwelderafzettingen). Deze verstoringen en/of afgravingen zijn vermoedelijk het resultaat van de aanleg of sloop van de vele (bij)gebouwen, kabels en leidingen die hier in de twintigste eeuw zijn aangelegd. De inclusies die in deze verstoorde kleilagen werden aangetroffen duiden ook op een recente datering, zoals glas, mortel en brokken bouwzand. Archeologische indicatoren die duiden op de aanwezigheid van wierdelagen zijn niet waargenomen. Op basis hiervan wordt de kans klein geacht dat het plangebied archeologische waarden herbergt die door de geplande bodemwerkzaamheden worden bedreigd. Wij adviseren daarom om het plangebied voor de geplande bodemwerkzaamheden vrij te geven. Het is aan de gemeente Het Hogeland of zij dit advies al dan niet opvolgen.

In alle gevallen geldt dat als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, dan dient daarvan direct melding te worden gemaakt bij de minister conform de Erfgoedwet 2015, artikel 5.10 & 5.11. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Het Hogeland.

Administratieve gegevens van het plangebied

Provincie	Groningen
Gemeente	Het Hogeland
Plaats	Usquert
Toponiem	Havenstraat/Zwarte weg
Kaartblad	03D
Centrumcoördinaat	236.260 / 602.200
Oppervlakte	1150 vierkante meter (circa 0,1 hectare)
NAP-hoogte maaiveld	ca. 0,4 tot 0,9 meter +NAP
Huidig grondgebruik	Grasland
Soort onderzoek	Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)
Opdrachtgever	HTO aannemingsbedrijf bv
Uitvoerder	De Steekproef bv
Bevoegde overheid	Gemeente Het Hogeland
Bestemmingsplan	Bestemmingsplan Usquert Dubbelbestemming Waarde – Archeologie 4
Steekproef projectcode	2023-08/02
Onderzoeksmeldingsnummer	5381643100
Datum veldwerk	02-08-2023
Maximale diepte onderzoek	350 centimeter onder maaiveld
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / DANS

1. Inleiding

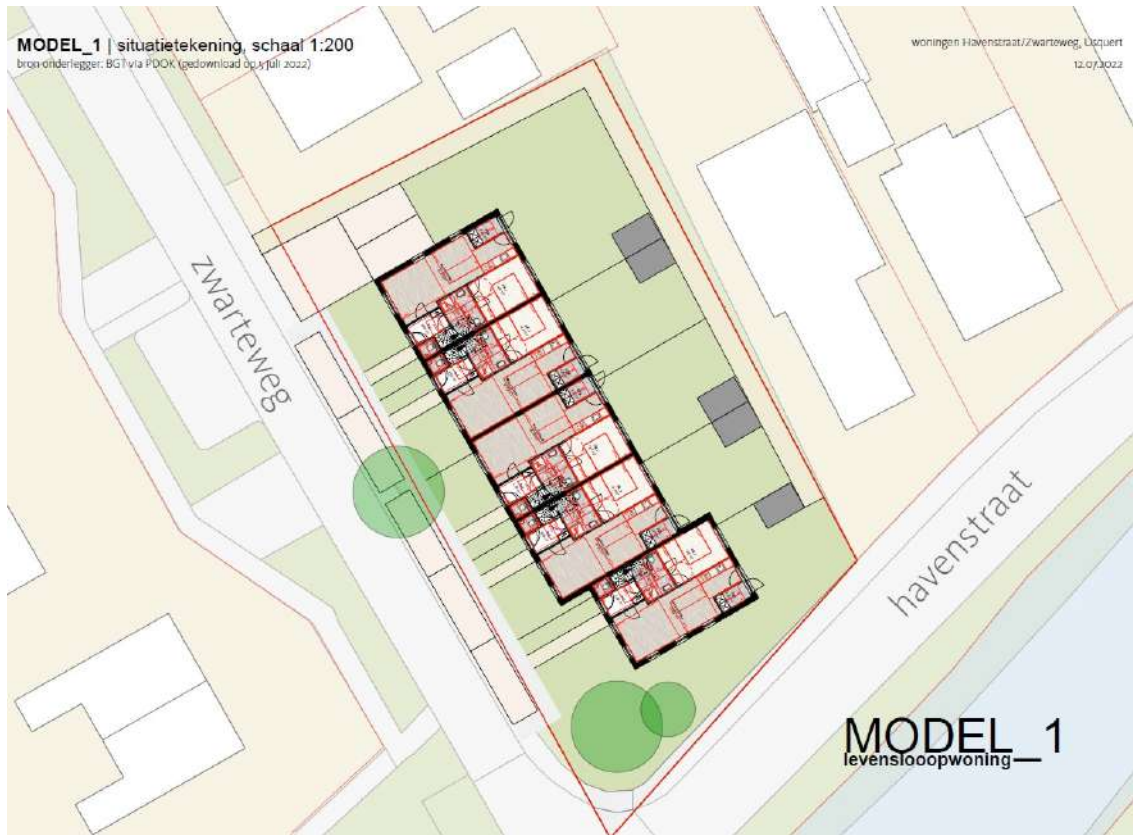
1.1 Aanleiding en doel (KNA 4.1: LS01)

In opdracht van HTO aannemingsbedrijf bv is een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase uitgevoerd voor een plangebied bij de Havenstraat/Zwarteweg, gemeente Het Hogeland, provincie Groningen (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de aanleg van vijf nieuwe woningen (zie Figuur 2). Het plangebied heeft een omvang van circa 1150 vierkante meter, ofwel circa 0,1 hectare. De exacte diepte van de werkzaamheden is nog niet bekend, al staat wel vast dat hierbij de bodem zal worden verstoord. Hierbij kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden worden verstoord. Het plangebied valt onder het bestemmingsplan Usquert van de gemeente Het Hogeland. Voor het plangebied geldt de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 4, waarbij een onderzoeksplicht geldt bij verstoringen groter dan 200 vierkante meter en dieper dan 40 centimeter onder maaiveld. Gezien de omvang van de geplande werkzaamheden is volgens deze dubbelbestemming een archeologisch onderzoek vereist.

Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. Hiervoor is tijdens een archeologisch bureauonderzoek een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld van het gebied aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Dit model is vervolgens getoetst met een verkennend booronderzoek.

Figuur 1: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: De ligging van het plangebied op een topografische kaart (Bron: Openstreetmaps.org)

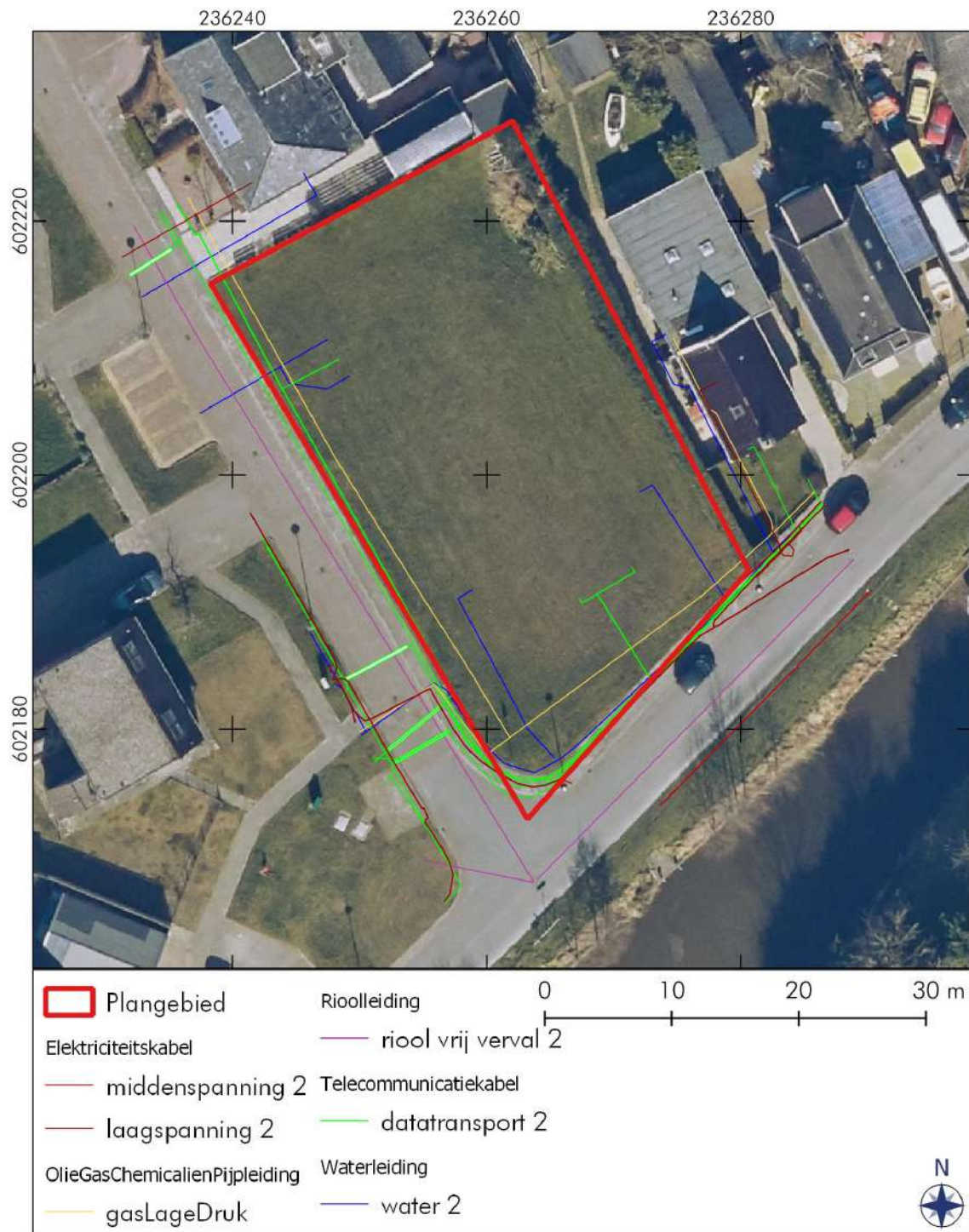

Figuur 2: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Situatietekening van de bouwplannen (Bron: TWA architectuur)

1.2 Locatie (KNA 4.1: LS02)

Het plangebied ligt in het zuidwestelijke deel van het dorp Usquert, tussen de doorgaande weg Havenstraat (zuidzijde van het plangebied) en de daarop haaks liggende Zwarteweg (westzijde van het plangebied). Aan de noord- en oostzijde wordt het plangebied begrensd door bewoning. Het plangebied zelf bestaat uit een braak liggend grasveld.

Langs de weg lopen veel kabels en leidingen, waarvan enkelen ook nog door het plangebied lopen (KLIC nummers 23G0500016; zie Figuur 3). Deze liggen zowel parallel aan de wegen als haaks daarop. Als resultaat liggen de kabels voornamelijk in het zuidelijke en westelijke deel van het plangebied. Deze kabels en leidingen kunnen hebben geresulteerd in bodemverstoringen binnen het plangebied.

Figuur 3: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Luchtfoto van het plangebied met daarop geprojecteerd de KLIC-melding (23G0500016).

2. Bureauonderzoek (KNA 4.1: LS06)

2.1 Bronnen

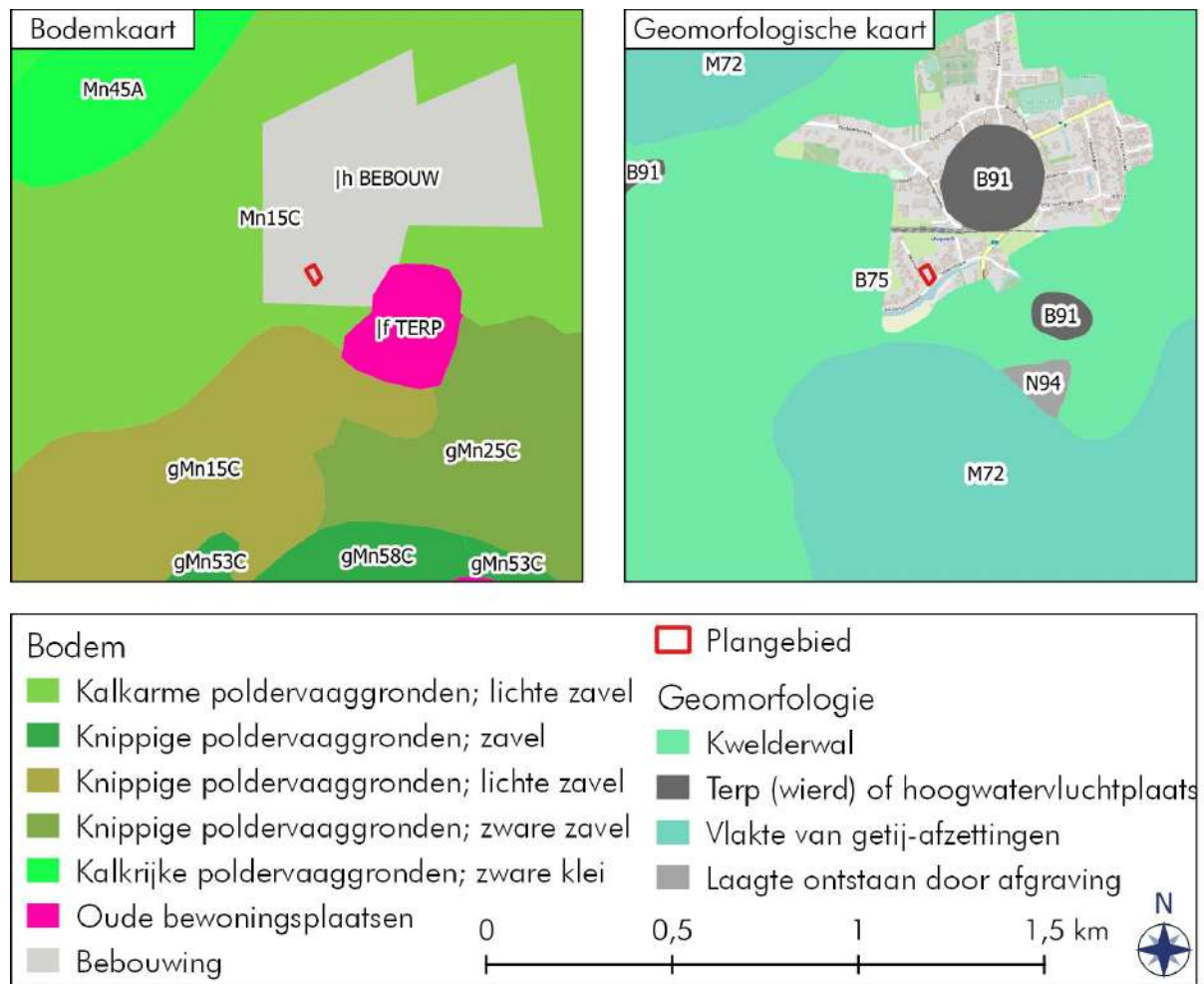
Tijdens het bureauonderzoek is de bestaande relevante kennis van het plangebied verzameld. De gebruikte bronnen voor het onderzoek staan aan het eind van dit rapport. Eén van de bronnen is ARCHIS 3, het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. Het bevat een GIS-systeem waarin onder meer een archeologische kaart en aardkundige kaarten geraadpleegd kunnen worden.

2.2 Fysische geografie (KNA 4.1: LS04)

Het plangebied ligt in het Fries-Gronings kleigebied. Op de paleogeografische reconstructies door Vos *et al.* (2018; niet afgebeeld) ligt het plangebied tot circa 1500 vC in een actief kweldergebied. Rond 500 vC ontstond ter hoogte van het plangebied een kwelderwal als resultaat van opslibbing van buitendijkse kwelders. Tijdens de late middeleeuwen werden de kwelders geleidelijk ingedijkt en in cultuur gebracht. Omstreeks 1250 nC is het kwelderlandschap ten zuiden van het plangebied al ingedijkt. Rond 1850 nC is ook het kwelderlandschap ten noorden van het plangebied, achter de jongere kwelderwallen, ingedijkt.

Op de bodemkaart ligt het onderzoeksgebied (vermoedelijk) op een kalkarme poldervaaggrond met lichte zavel (classificatie bodemkaart Mn15C; zie Figuur 4). Op de bodemkaart wordt voor het plangebied geen bodemtype aangeduid vanwege de plaatselijke bebouwing. Echter, aangezien de bodem aan alle zijden rondom Usquert wordt gekenmerkt door kalkarme poldervaaggonden, lijkt een dergelijke classificatie hier ook aannemelijk. Deze gronden bevatten een bouwvoor van ten minste 30 tot 40 cm dikte. Daaronder komt een homogene licht bruingrijze overgangslaag voor van ongeveer 50 tot 60 centimeter dik, waaronder de natuurlijke ondergrond een blauwgrijze kleur krijgt. De grondwatertrap is VI met een gemiddeld laagste grondwaterstand van 160 cm beneden het maaiveld en een gemiddeld hoogste grondwaterstand van 60 cm beneden het maaiveld (Stiboka, 1987). Het onderzoeksgebied ligt geomorfologisch gezien op een kwelderwal (code: B75). Het plangebied ligt op deze kaart circa 140 meter afstand van de wierde van Usquert.

De kwelderwal laat zich ook op de hoogtekaart op basis van het Actueel Hoogtebestand van Nederland duidelijk herkennen (zie Figuur 5). Het plangebied lijkt hierbij op de lagere flank van de kwelderwal te zijn gelegen. Het noorden van het plangebied ligt gemiddeld genomen iets hoger, tot circa 0,9 meter boven het NAP. Richting het zuiden loop het plangebied af tot circa 0,47 meter boven NAP. Gezien het verschil in hoogteligging tussen het plangebied en de directe omgeving lijkt het gehele plangebied te zijn afgegraven.

Figuur 4: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Uitsneden van de bodemkaart en de geomorfologische kaart.

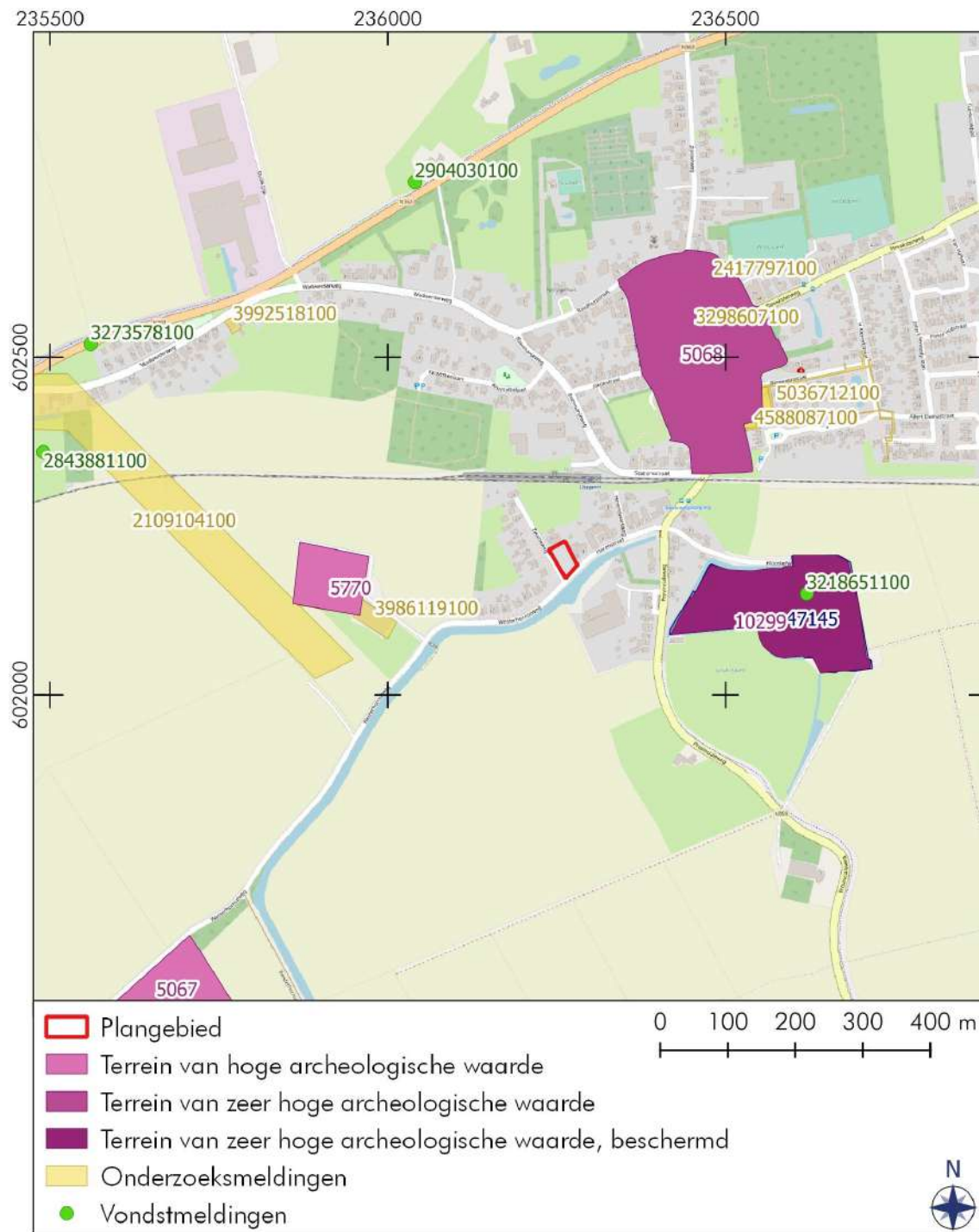
Figuur 5: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Uitsnede van de hoogtekaart (Bron: AHN3).

2.3 Archeologie (KNA 4.1: LS04)

In Figuur 6 zijn de bekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied weergegeven. Rondom Usquert zijn verschillende AMK-terreinen (Archeologische MonumentenKaart) gelegen. In het plangebied is geen eerder onderzoek of vondsten in ARCHIS bekend. In een straal van 500 meter zijn wel enkele (N=7) archeologische onderzoeken uitgevoerd. Circa 350 meter ten westen heeft Grontmij in 2006 een groot booronderzoek uitgevoerd in een tracé tussen Warffum en Usquert (OM-nr. (onderzoeksmeldingsnummer) 2109104100). Hier werd vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht, aangezien in geen van de 102 boringen archeologische indicatoren werden waargenomen. De overige archeologische veldonderzoeken hebben plaatsgevonden in en rondom de wierden van Usquert, ten noordoosten van het plangebied. Ook het plangebied aan de Bieuwemastraat dat in 2003 door middel van een booronderzoek werd onderzocht (OM-nr. 3273578100), werd vrijgegeven vanwege het gebrek aan wierdelagen en overige archeologische indicatoren. In respectievelijk 2013 en 2021 zijn percelen aan de Schoolstraat en Bieuwemastraat door middel van een archeologische begeleiding onderzocht (OM-nr. 2417797100 en 5036712100). Bij deze begeleidingen werden ook geen wierdelagen aangetroffen en bleek de bodem tot in de natuurlijke ondergrond verstoord, al werden in de verstoorde lagen wel artefacten (bot, aardewerk ijzerslakken) uit de periode tussen de ijzertijd en middeleeuwen waargenomen, evenals enkele sporen (kuilen) die in de natuurlijke kwelderwal zijn gestoken. In beide onderzoeken werd de archeologische verwachting voor het plangebied naar laag bijgesteld.

In en rondom Usquert zijn verschillende AMK-terreinen gelegen. De kern van het dorp is gelegen op een dorpswierde (5068), die volgens de huidige inkadering is gelegen op 230 meter afstand van het plangebied. Op basis van de archeologische begeleiding bij de Schoolstraat zou de grens van de wierde liggen ter plaatse van de begrenzingen van het Kuiperspad en de Schoolstraat. 160 meter ten oosten van het plangebied ligt het AMK-terrein 10299, een wierde met daarop het terrein van de nonnenklooster Wijtwerd. Dit terrein is tevens aangewezen als Rijksmonument (nr. 47145). Het klooster werd gesticht rond 1300 en werd in 1587, tijdens de tachtigjarige oorlog, na een plundering verwoest. Momenteel staan op het terrein twee historische boerderijen. De overige twee AMK-terreinen (5067 en 5770) betreffen omgrachte borgterreinen, waar in de periode middeleeuwen-nieuwe tijd een voorwerk (boerderij van een klooster) of een steenhuis (vroegste vorm van een verdedigbare stenen burcht) heeft gestaan.

Bewoning in deze omgeving werd mogelijk in de ijzertijd, wanneer vermoedelijk al snel de eerste ophogingslagen van de wierde van Usquert werden gerealiseerd. Ook de wierde ter hoogte van de nonnenklooster werd vermoedelijk vanaf de late ijzertijd opgericht (vondstmelding 3218651100). Ook ten noorden van plangebied, langs de N363, werden ophogingslagen en akkerlagen aangetroffen. Deze dateren vermoedelijk uit de middeleeuwen. Tijdens de middeleeuwen is een intensivering van het landschapsgebruik zichtbaar. Een groot deel van de AMK-terreinen en vondstmateriaal dateert uit deze periode. Een waardevolle vondst in de omgeving betreft één gouden munt uit 1742 van de Spaanse koning Philips V en één zilveren munt met Hendrik van Vianden uit 1250-1267 (2843881100).

Figuur 6: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Archeologische waarden rond het plangebied, bestaande uit AMK-terreinen, onderzoeksmeldingen en vondstmeldingen (Bron: Archis).

Tabel 1: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Archeologische waarden in het onderzoeksgebied.
Voor de locatie zie Figuur 6.

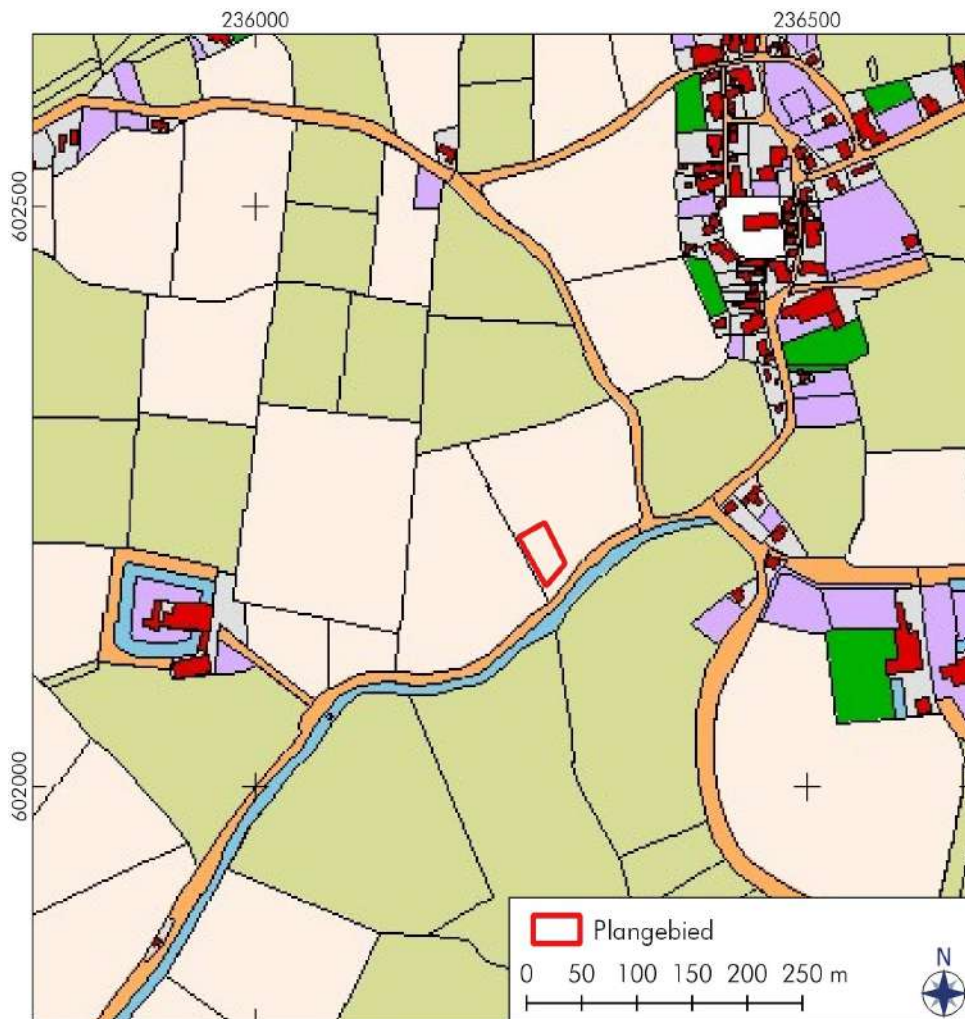
Zaaknummer	Omschrijving	Datering
<i>AMK-terreinen</i>		
5067	Terrein met sporen van borg Westerhorn. Gesloopt in 1742. Borgstee en binnengracht liggen erg laag. De grachten zijn gedempt. Op de oostelijke helft van het terrein is nog een stuk viskenij (visvijver), die vroeger binnen- en buitengracht verbond. Het schathuis is verdwenen. De boerderij Luidema, naast het terrein (?) hoorde vroeger bij de borg. Bij controle in 1971 waren in het sloottalud aan de oostzijde puinsporen zichtbaar. Situatie 2000: toestand als in 1971; boerderij Luidema ligt mogelijk op een wierde. Terrein deels omgracht en omsingeld, enigszins verhoogd.	Borg: late middeleeuwen – nieuwe tijd B Wierde: Middeleeuwen – late middeleeuwen
5068	Terrein met de gave, geheel bebouwde dorpswierde van Usquert. Uit de wierde is onder andere een Romeinse munt bekend. Hoogte circa 2.2 meter.	IJzertijd – nieuwe tijd
5770	Terrein met resten van kloostervoorwerk (Groote kruissteet) bij het klooster Rottum, mogelijk ook een steenhuis. Situatie 2000: verhoogde boerderijplaats, zestiende-eeuws voorhuis, deels omgracht.	Borg: late middeleeuwen – nieuwe tijd B Wierde: middeleeuwen – late middeleeuwen
10299	Terrein met een wierde en een kloosterterrein, de resten van het Wijtwerd nonnenklooster. De wierde heeft als datering ijzertijd - late middeleeuwen. Het monument is zichtbaar in het landschap. Klooster gesticht rond 1300; verwoest in 1587. Op het terrein staan nu twee boerderijen. Een van de boerderijen is eveneens beschermd bij de RDMZ. Het monument is gesitueerd in een voormalig kweldergebied. De bodemgesteldheid betreft zandige klei, de geomorfologie een kwelderrug. De dikte van de bouwvoor is ongeveer 40 cm en de archeologische sporen liggen direct onder de bouwvoor. In 1827 werd in de top en in de flank van de wierde een schacht gegraven (resp. 7 en 5 meter diep), voor wetenschappelijk onderzoek. Ook nadien vonden (niet-wetenschappelijke) ingravingen plaats, waarbij o.a. bouwpuin en begravingen werden gevonden. De bij het klooster horende kapel werd in 1845 afgebroken.	Klooster: late middeleeuwen- Wierde: ijzertijd – vroege middeleeuwen
<i>Onderzoeksmeldingen</i>		
2109104100	Archeologisch booronderzoek in 2006 ten behoeve van de aanleg van een persleiding tussen Warffum en Usquert. Tijdens het veldonderzoek zijn in de 102 gezette boringen geen archeologische resten aangetroffen. Plaatselijk was de bodem naast de weg tot één meter verstoord. Naar aanleiding van de resultaten van het archeologisch onderzoek kan worden geconcludeerd dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat er zich binnen het plangebied archeologische waarden bevinden. Archeologisch vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht (Seubers & Soetens 2008).	
2417797100	Archeologische begeleiding aan de Schoolstraat in 2013 naar aanleiding van de gedeeltelijke nieuwbouw van het dorps huis. Behalve het middeleeuwse aardewerk zijn sporen van metaalbewerking gevonden in de vorm van ijzerslakken, daterend tussen de ijzertijd en de nieuwe tijd. Ook zijn twee botfragmenten gevonden, behorende tot een varken en een rund, waarvan een datering niet is te geven. Het complex dateert meest waarschijnlijk uit de late middeleeuwen. In het onderzochte deel van het terrein zijn ook in onverstoorde delen van de bodem geen wierdelagen aangetroffen. Uitspraken over de datering en fasering van (het gebruik van) de wierde van Usquert kunnen op basis van dit onderzoek dan ook niet worden gedaan. Het terrein ligt waarschijnlijk op de overgang van de wierde	

	naar de valge. De grens van de wierde ligt ter plaatse waarschijnlijk binnen de begrenzingen die door het Kuiperspad en de Schoolstraat worden gevormd (Dijk & Jelsma 2013).	
3273578100	Archeologisch booronderzoek aan de Biewemastraat 15-17 in 2003 naar aanleiding van de aanleg van nieuwbouw. Duidelijke sporen wierdelichaam ontbreken. Wel zijn sporen van menselijke activiteiten, bestaande uit fosfaatvlekken en houtskoolconcentraties, aanwezig circa 1 en 2 m onder het maaiveld. Deze sporen kunnen afkomstig zijn van de nabijgelegen wierde Usquert. Hieronder werd op 2,4 tot 2,8 meter onder maaiveld sporen van natuurlijke vegetatie aangetroffen. Het is niet uit te sluiten dat in deze natuurlijke ondergrond sporen van menselijke activiteiten zijn aan te treffen. Het plangebied werd vrijgegeven gezien de diepteligging van vegetatielagen (de Roller 2003).	
3298607100 3986119100 3992518100 4588087100	Archeologisch bureauonderzoek	
5036712100	Archeologische begeleiding aan de Biewemastraat in 2021 naar aanleiding van de aanleg van gasleidingen en laag- en middenspanningskabels. Tijdens het onderzoek zijn vermoedelijk twee uitbraaksleuven van de sloop van een oud pand gevonden. Daarnaast zijn twee kuilen gevonden, welke volgestort zijn met brandafval en brandresten. De twee kuilen zijn ingegraven in een wierdelaag. Uit het onderzoek blijkt dat de bodemopbouw in de Biewemastraat volledig verstoord is tot aan de ontgravingsdiepte (95 cm -mv). Aan de Hoofdstraat zijn wel intacte sporen aangetroffen onder de bouwvoor van circa 30 cm dik. Voor de Biewemastraat geldt dat de archeologische verwachting laag is. Uitzondering hierop is werkput 2, op de overgang van de Biewemastraat en Hoofdstraat, waar wel archeologische sporen zijn aangetroffen, waaronder uitbraaksleuven, kuilen en een wierdelaag. Hier blijft een hoge archeologische verwachting gelden (Hoen & van Luitelaar 2022)	
Vondstmeldingen		
	Gouden munt: 2 escudostuk van Philips V, geslagen in Madrid (6-7 gr. goud), jaartal 1742. Eerste maal als losse vondst voorkomend. Zilveren munt: Hendrik van Vianden, 1250-1267, Utrecht. Het betreffen niet-archeologische metaaldetector-vondsten.	Late middeleeuwen B en nieuwe tijd midden
2904030100	Vondstmelding van een ophogingslaag, kuil, greppel/sloot en cultuurlaag (akker/tuin) tijdens niet-archeologische graafwerkzaamheden in 1994	Middeleeuwen
3218651100	Vondstmelding op het terrein van het nonnenklooster Wijtwerd. De bodemgesteldheid betreft zandige klei, de geomorfologie een kwelderrug. De dikte van de bouwvoor is ongeveer 40 cm en de archeologische sporen liggen direct onder de bouwvoor. In 1827 werd in de top en in de flank van de wierde een schacht gegraven (resp. 7 en 5 meter diep), voor wetenschappelijk onderzoek. Ook nadien vonden (niet-wetenschappelijke) ingravingen plaats, waarbij o.a. bouwpuin en begravingen werden gevonden. De bij het klooster horende kapel werd in 1845 afgebroken. De vondsten betreffen dierlijk botmateriaal, een mes van dierlijk bot, menselijk botmateriaal, een ijzeren strijdbijl, een haard(plaats), funderingen en wierdelagen.	Late ijzertijd – late middeleeuwen/ni euwe tijd

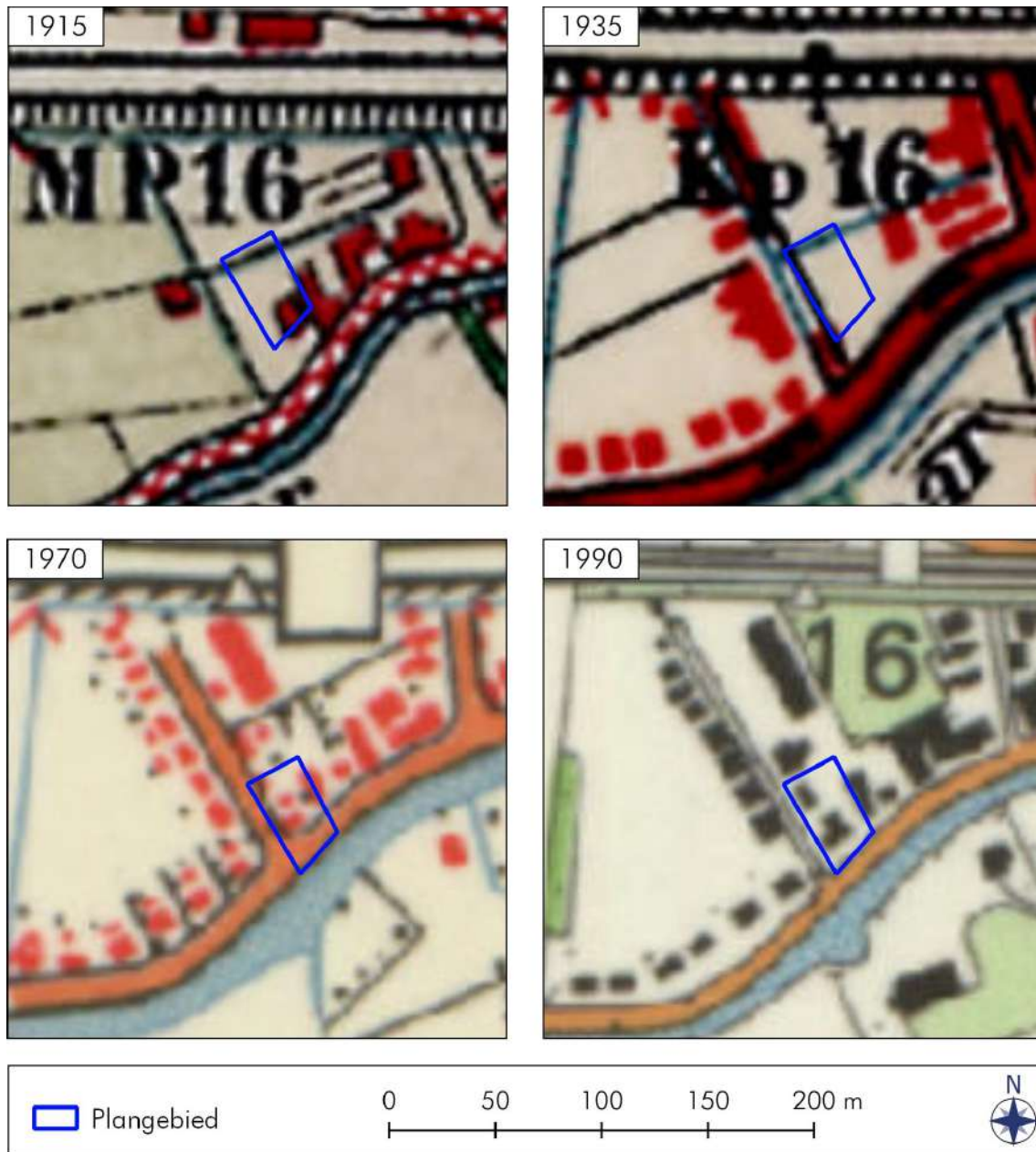
2.4 Historische geografie (KNA 4.1: LS03)

Op de kadastrale minuutplan van 1811-1832 is zichtbaar dat de bewoning van Usquert in deze periode is geconcentreerd rondom de kern Hoofdstraat-Schoolstraat-Kerkstraat-Torenstraat (zie Figuur 7). De omvang van het dorp komt in deze periode vrijwel overeen met de omvang van de wierde van Usquert zoals deze is aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart van het Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Het huidige plangebied wordt dan nog gekenmerkt door landbouwgronden. Het perceel grenst dan al aan het Usquerdermaar, een kanaal dat in de late middeleeuwen is gegraven naar het nabijgelegen nonnenklooster Wijtwerd (1304-1587).

Op de uitsneden van de historisch topografische kaarten uit de twintigste eeuw wordt ingezoomd op de bebouwde situatie in het plangebied (zie Figuur 8). Vanaf 1900 werd de bebouwing van Usquert steeds verder uitgebreid, in eerste instantie voornamelijk langs de Hoofdstraat en Havenstraat. Op de historisch topografische kaart van 1915 is voor het eerst bebouwing zichtbaar in het plangebied. In deze eeuw werden op meerdere momenten een woning of bijgebouw gedeeltelijk of geheel binnen het plangebied gesitueerd, waarna deze na enkele decennia weer werd afgebroken. Vanaf circa 2010 staat het plangebied braak.

Figuur 7: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Uitsnede van de kadastrale minuutplan 1811-1832 (HISGIS.nl).

Figuur 8: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Topografische kaarten uit 1915, 1935, 1970 en 1990 (Bron: topotijdreis).

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 4.1: LS05)

Uitgaande van het bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld (zie Tabel 2).

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde aangezien het is gelegen op een kwelderwal, een verhoogde landschapsstructuur waar veelal sinds de ijzertijd bewoning op plaats vind. In de directe omgeving van het plangebied zijn dan ook meerdere wierden bekend, zoals de dorpswierde van Usquert en de wierde waarop het voormalige nonnenklooster Wijtwerd was gelegen. Het is tot op heden nog onduidelijk tot hoe ver deze wierden reiken. Ook zijn nog veel sporen uit de late middeleeuwen in de omgeving aanwezig, zoals oude borgterreinen, kloosterterreinen en het kanaal Usquerdermaar. Het plangebied is gelegen aan het uiteinden van de laatstgenoemde kanaal, waarbij het onduidelijk is of in het verleden hier nog bewoning aan heeft plaatsgevonden.

Voor het plangebied geldt een hoge archeologische verwachting voor de periode ijzertijd-nieuwe tijd. Hier kunnen wierdelagen worden aangetroffen, bestaande uit ophogingslagen en bewoningsafval die indicatief zijn voor voorgaande nederzettingen of oudere fasen van een bestaande dorp (Usquert). Over het algemeen werden de wierden vanuit een vlaknederzetting opgeworpen. Daarnaast kunnen sporen van wat waterkuilen, afvalkuilen en paalgaten waargenomen worden. Het bijbehorende vondstmateriaal bestaat vaak uit aardewerk, metalen objecten en organisch materiaal zoals bot, houtskool en plantenresten. Met betrekking tot de meer recentere perioden (late middeleeuwen-nieuwe tijd) kunnen meer intacte grondsporen van een erf aangetroffen worden, zoals paalsporen, steenbouw, greppels of waterputten. Eventuele archeologische waarden kunnen zijn deels aangetast door agrarische bodemwerkzaamheden en het aanleggen van (sub)recente bebouwing, kabels en leidingen. Historisch kaartmateriaal geeft geen indicatie voor de aanwezigheid van bewoning in het plangebied vóór de twintigste eeuw. Tijdens de twintigste eeuw zijn meerdere keren (bij)gebouwen opgericht en afgebroken in het plangebied.

Tabel 2: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Specificatie archeologische verwachting.

Datering:	IJzertijd – nieuwe tijd
Complexiteit:	Nederzetting
Omvang:	Vanaf enkele meters
Diepteligging:	Onbekend
Gaafheid en conservering:	Mogelijk organische conservering in het klei
Locatie:	Hele terrein
Uiterlijke kenmerken:	Aardewerkscherven, metalen objecten, hout(skool), wierdelagen, botmateriaal en grondsporen
Mogelijke verstoringen:	Kabels en leidingen, agrarische activiteiten en de aanleg en sloop van bebouwing

Om dit verwachtingsmodel te toetsen is een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hiermee is de intactheid van het bodemprofiel en de diepte van eventueel archeologisch relevante lagen bepaald. Voor een verkennend booronderzoek zijn zes boringen per hectare, zo goed mogelijk verdeeld over het plangebied, geadviseerd.

3. Veldonderzoek (KNA 4.1: VS05)

3.1 Methoden en technieken (KNA 4.1: VS01)

Op 2 augustus 2023 is het inventariserend archeologisch veldonderzoek (verkennende fase) uitgevoerd. Er zijn in het plangebied zes boringen geplaatst (Figuur 9; Appendix II en III). De boringen zijn uitgevoerd met een edelmanboor van zeven centimeter diameter en een gutsboor van drie centimeter diameter. De boringen zijn gezet tot op een maximale diepte tot 350 centimeter beneden maaiveld (boring 1). De opgeboorde monsters zijn beschreven en onderzocht door ze laagsgewijs af te snijden in de boorkop en guts. Op deze wijze is bepaald in welke mate de bodem intact is en wat de kans is op archeologische lagen en/of grondsporen. Daarnaast zijn de diepte, lithologie en kleur bepaald van de bodemlagen, alsmede alle overige bijzonderheden. De opgeboorde grond is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals houtskool, botmateriaal en scherven aardewerk. De boringen zijn zo gelijk mogelijk verspreid over het terrein. Bij het plaatsen van de boringen is rekening gehouden met de huidige kabels en leidingen in de bodem. Hierdoor is op het 1150 m² grote plangebied een boordichtheid bereikt van 52 boringen per hectare.

De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). De boorpunten zijn ingemeten en de RD-coördinaten zijn bepaald met behulp van GPS. De hoogtes zijn bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland 3. De resultaten van de boringen zijn opgenomen in de Appendix II en Appendix III in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen.

Figuur 9: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Boorpuntenkaart.

3.2 Resultaten veldwerk (KNA 4.1: VS02, VS03)

In het plangebied werd een eenduidige bodemopbouw aangetroffen. In alle boringen werd direct onder het bouwvoor een verstoorde bovenlaag van 50 tot 75 centimeter waargenomen, bestaande uit sterk tot matig zandige klei met puin, grind, mortel en plaatselijk brokken bouwzand, steenkool en glas. De top van de bodem is in het hele plangebied vermoedelijk vergraven als resultaat van de aanleg en sloop van de verschillende (bij)gebouwen in de twintigste eeuw. Boring 5 reikte de verstoorde laag tot circa 190 centimeter onder het maaiveld, waarbij diep in de kwelderafzettingen is gegraven. Hier is mogelijk een (afval)kuil aangeboord. Gezien het aantreffen van mortel diep in het spoor betreft het vermoedelijk een kuil met een geringe ouderdom (nieuwe tijd).

Onder de verstoorde kleilaag werd op 50-75 centimeter onder maaiveld een schone kwelderwal (met een dikte van 10-40 centimeter) waargenomen, bestaande uit zwak tot matig zandig klei. In boring 3 en 5 werd geen kwelderwal herkend. Hier, in het zuiden van het plangebied, loopt de hoogte af en zijn de verstoringen vrij diep. Mogelijk is het plangebied hier tot de kwelderafzettingen afgegraven. Dit vermoeden wordt ondersteund

door het feit dat de verstoorde kleilaag aan de basis scherp is begrensd met de onderliggende natuurlijke kleilagen. In het overige deel lijkt de top van de kwelderwal te zijn verstoord.

Op een diepte van 65-100 centimeter werden de kwelderafzettingen waargenomen, bestaande uit blauwgrijs, siltig klei met zandlagen, ijzer- en fosfaatvlekken. Dergelijke fosfaatvlekken zijn veelal het resultaat van de inmenging van mest in de bodem. Ten tijde dat het plangebied deel uitmaakte van het kweldergebied vond in het gebied periodiek overstromingen plaats, waarbij de kwelders in droge periode vaak werd beweide. In boring 4 werd op 130 centimeter resten van verspoeld veen waargenomen. In boring 1 werd op 245 centimeter onder het maaiveld getijdenafzettingen aangetroffen, bestaande uit zwak zandige klei met schelpresten.

In geen van de geplaatste boringen in het plangebied zijn wierdelagen aangetroffen of archeologische indicatoren die duiden op bewoning vóór de twintigste eeuw. De stratigrafie van de bodem bestaat uit een bouwvoor met verstoorde zandige kleilaag, kwelderwalafzettingen, kwelderafzettingen en tot slot getijden-afzettingen.

Figuur 10: Usquert, Havenstraat/Zwarteweg: Foto van het plangebied richting het zuidoosten.

4. Advies (KNA 4.1: VS07)

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel (KNA 4.1: LS05)

Uitgaande van het bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld (zie Tabel 2).

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde aangezien het is gelegen op een kwelderwal, een verhoogde landschapsstructuur waar veelal sinds de ijzertijd bewoning op plaats vindt. In de directe omgeving van het plangebied zijn dan ook meerdere wierden bekend, zoals de dorpswierde van Usquert en de wierde waarop het voormalige nonnenklooster Wijtwerd (circa 1300-1587) was gelegen. Het is tot op heden nog onduidelijk tot hoe ver deze wierden reiken. Ook zijn nog veel sporen uit de late middeleeuwen in de omgeving aanwezig, zoals oude borgterreinen, kloosterterreinen en het kanaal Usquerdermaar. Het plangebied is gelegen aan het uiteinden van de laatstgenoemde kanaal, waarbij het onduidelijk is of in het verleden hier nog bewoning aan heeft plaatsgevonden.

Voor het plangebied geldt een hoge archeologische verwachtingswaarde voor de periode ijzertijd-nieuwe tijd. Hier kunnen wierdelagen worden aangetroffen, bestaande uit ophogingslagen en bewoningsafval die indicatief zijn voor voorgaande nederzettingen of oudere fasen van een bestaande dorp (Usquert). Vaak werden de wierden vanuit een vlaknederzetting opgeworpen. Daarnaast kunnen sporen van wat waterkuilen, afvalkuilen en paalgaten waargenomen worden. Het bijbehorende vondstmateriaal bestaat vaak uit aardewerk, metalen objecten en organisch materiaal zoals bot, houtskool en plantenresten. Met betrekking tot de meer recentere perioden (late middeleeuwen-nieuwe tijd) kunnen meer intacte grondsporen van een erf aangetroffen worden, zoals paalsporen, steenbouw, funderingen, greppels of waterputten. Eventuele archeologische waarden kunnen zijn aangetast door agrarische bodemwerkzaamheden en het aanleggen van (sub)recente bebouwing, kabels en leidingen.

Selectieadvies (KNA 4.1: VS07) door J. Jelsma (senior KNA-archeoloog/prospector. nr. 35453178)

Tijdens het veldonderzoek bleek de bodem in het hele plangebied te zijn verstoord tot in de kwelderwal (en in het zuiden tot in de kwelderafzettingen). Deze verstoringen en/of afgravingen zijn vermoedelijk het resultaat van de aanleg of sloop van de vele (bij)gebouwen, kabels en leidingen die hier in de twintigste eeuw zijn aangelegd. De inclusies die in deze verstoorde kleilagen werden aangetroffen duiden ook op een recente datering, zoals glas, mortel en brokken bouwzand. Archeologische indicatoren die duiden op de aanwezigheid van wierdelagen zijn niet waargenomen. Op basis hiervan wordt de kans klein geacht dat het plangebied archeologische waarden herbergt die door de geplande bodemwerkzaamheden worden bedreigd. Wij adviseren daarom om het plangebied voor de geplande bodemwerkzaamheden vrij te geven. Het is aan de gemeente Het Hogeland of zij dit advies al dan niet opvolgen.

In alle gevallen geldt dat als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, dan dient daarvan direct melding te worden gemaakt bij de minister conform de Erfgoedwet 2015, artikel 5.10 & 5.11. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Het Hogeland.

Gebruikte bronnen

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geo-informatie en ICT.

ARCHIS 3. www.zoeken.cultureelerfgoed.nl

Bodemkaart van Nederland 1:50.000. via www.pdok.nl

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Dijk, D. & Jelsma, J. (2013). *Usquert, Dorpshuis. Archeologische Begeleiding onder het Protocol Opgraven*. De Steekproef-rapport 2013-09/12Z.

HISGIS kadastrale minuutplan 1811-1832. via www.hisgis.nl

Historische kaarten via www.topotijdreis.nl

Hoen, S. & Luijtelaar, P. van (2022). *Opgraving, variant archeologische begeleiding Biewemastraat te Usquert, gem. Het Hogeland*. Antea Groep Archeologie-rapport 41. Groningen: Antea Group bv.

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1. www.SIKB.nl. 2018. Centraal College van Deskundigen Archeologie.

Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK). www.pdok.nl

Roller, G., de (2003). *Een inventariserend Archeologisch Veldonderzoek op de bouwlocatie Biewemastraat 15-17 te Usquert, gemeente Eemsmond (Gr.)*. ARC-rapport 12. Groningen: ARC bv.

Ruimtelijke Plannen. www.ruimtelijkeplannen.nl

Seubers, J. & Soetens, L. (2008). *Archeologisch onderzoek Persleiding Warffum-Usquert*. Grontmij Archeologische Rapporten 244. Assen: Grontmij Nederland bv.

Stiboka. 1987. *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000. Kaartblad 3 West, Uithuizen; Blad 3 Oost, Uithuizen*. Stiboka. Wageningen.

Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts & J. Bazelmans. 2018. *Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu*, Amsterdam: Prometheus.

Lijst van figuren en tabellen

Figuren

- 1 Topografische kaart
- 2 Bouwplannen
- 3 Luchtfoto met klic-melding
- 4 Bodemkaart en geomorfologische kaart
- 5 Hoogtekaart
- 6 Archeologische kaart
- 7 Uitsnede HISGIS 1811-1832
- 8 Historisch topografische kaarten uit 1915, 1935, 1970 en 1990
- 9 Boorpuntenkaart
- 10 Foto plangebied

Tabellen

- 1 AMK-terreinen, vondst- en onderzoeksmeldingen
- 2 Specificatie archeologische verwachting

Appendix I: Archeologische periodes

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd:	
		romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum:		romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC		
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd:		middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC		
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd vroeg:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd midden:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd laat:	1.850 - heden
pleistoceen:	2,5 miljoen - 10.000 BP		
elsterien	475.000 - 410.000 BP		
saalien	200.000 - 130.000 BP		
weichselien	116.000 - 10.000 BP		
holoceen:	10.000 - heden		
vC	= voor Christus		
nC	= na Christus		
BP	= before present; present = 1950		

Algemeen

Steentijd (tot 2000 vC)

De steentijd is opgedeeld in het paleolithicum, mesolithicum en neolithicum. Het paleolithicum (oude steentijd) wordt vooral gekenmerkt door de ijstijden. Na het laatpaleolithicum verbetert het klimaat. Vindplaatsen uit het late paleolithicum zijn vooral te herkennen aan concentraties vondstmateriaal (bewerkt en/of verbrand vuursteen, houtskool) met weinig en moeilijk te herkennen grondsporen zoals kuilen, paalgaten en houtskoolconcentraties die mogelijk wijzen op haardplaatsen.

Vondsten uit het mesolithicum of midden steentijd, gekenmerkt door sporen en vondsten van rondtrekkende jagers en verzamelaars, bestaan voornamelijk uit bewerkt vuursteen, verbrande hazelnootdoppen en houtskoolfragmenten. Mesolithische grondsporen zijn vooral oppervlakte-haarden en haardkuilen. In een natte omgeving kunnen ook werktuigen van gewei of hout bewaard zijn gebleven. Voorbeelden hiervan zijn geweeibijlen, bogen, visfuisen, etc.

In het neolithicum (nieuwe steentijd) werden dieren gehouden en in het neolithicum werd eveneens akkerbouw bedreven. Grondsporen uit deze periode kunnen bestaan uit paalgaten van bijvoorbeeld boerderijen, resten van beschoeiingen, greppels, (afval)kuilen en haardplaatsen. Aardewerk komt in deze tijd voor, evenals bewerkt (vuur)steen en geslepen bijlen.

Metaaltijden (2000-12 vC)

In de bronstijd en ijzertijd kwam bemesting en wisselbouw binnen de akkerbouw voor.

Sporen uit de bronstijd en ijzertijd kunnen bestaan uit kuilen, paalgaten van boerderij-plattegronden, bijgebouwen of spiekers, waterkuilen of -putten, erf- of akkerafscheidingen en sporen van akkerbewerking zoals de kruislings getrokken voren van een eergetouw. Houtskool kan duiden op de aanwezigheid van haarden voor voedselbereiding of het bakken van aardewerk. Ook kunnen er restanten gevonden worden die duiden op metaalbewerking, zoals stukken ovenwand, brons- of ijzerslakken, sintels, mallen, smeltkroezen, metaal bedoeld voor omsmelten, etc.

Vondsten kunnen verder bestaan uit bijvoorbeeld metalen voorwerpen of voorwerpen van aardewerk zoals vaatwerk, maar ook slingerkogels, rammelaars, spinklosjes en weefgewichten.

Romeinse tijd (12 vC-450 nC)

In de romeinse tijd vormde de Rijn de noordelijke grens van het romeinse rijk. Langs deze grens, de *limes*, werden grensposten, nederzettingen en wegen gebouwd. In het noorden van Nederland zijn ook romeinse vondsten gedaan, maar dit zijn voornamelijk losse vondsten als romeinse munten, mantelspelden en scherven romeins aardewerk.

Middeleeuwen en nieuwe tijd (450 nC-heden)

Na een afname in de bevolkingsdichtheid aan het einde van de romeinse tijd en de periode erna, steeg deze weer in het begin van de middeleeuwen. Vondsten uit de middeleeuwen en later bestaan voornamelijk uit scherven aardewerk, waaronder importaardewerk, munten en metalen voorwerpen (zoals mantelspelden, spijkers), resten van aardewerkproductie, metaalbewerking, wolbewerking etc. Belangrijke gebouwen (bijvoorbeeld kerken en borgen) werden van baksteen / kloostermoppen gebouwd.

01

X-coördinaat (m) : 236246
Y-coördinaat (m) : 602215
Maaiveld (cm) : 73

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving	Archeologische indicatoren
0 - 25	sterk zandig, sterk grindig, zwak humeus, donker-bruin-grijs, vergraven, bouwvoor	spoor baksteen spoor baksteen
25 - 60	matig zandig, zwak grindig, grijs-bruin, vergraven, Opm.: mortel; verstoord	
60 - 100	matig zandig, licht-grijs, Opm.: Kwelderwal	
100 - 125	matig siltig, zwak humeus, licht-grijs, Opm.: enkele zandlaagjes; kwelderafzettingen	
125 - 150	matig siltig, blauw-grijs, spoor ijzerconcreties, Opm.: kwelderafzettingen	
150 - 160	matig siltig, blauw-grijs, spoor fosfaatvlekken, Opm.: kwelderafzettingen	
160 - 245	zwak siltig, zwak humeus, blauw-grijs, spoor plantenresten, Opm.: kwelderafzettingen	
245 - 350	zwak zandig, grijs, Schelpen: spoor schelpmateriaal, Opm.: getijdenafzettingen	

02

X-coördinaat (m) : 2236254
Y-coördinaat (m) : 602202
Maaiveld (cm) : 68

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving	Archeologische indicatoren
0 - 5	sterk zandig, zwak humeus, donker-bruin-grijs, bouwvoor	spoor baksteen, spoor glas
5 - 60	sterk zandig, zwak grindig, grijs-bruin, vergraven, Opm.: brokken wit zand; verstoord	
60 - 75	matig zandig, licht-grijs, Opm.: Kwelderwal	
75 - 170	matig siltig, licht-grijs, spoor fosfaatvlekken, Opm.: kwelderafzettingen	
170 - 200	zwak siltig, licht-blauw-grijs, spoor fosfaatvlekken, Opm.: kwelderafzettingen	

03

X-coördinaat (m) : 236262
Y-coördinaat (m) : 602189
Maaiveld (cm) : 50

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving	Archeologische indicatoren
0 - 10	sterk zandig, zwak humeus, donker-bruin-grijs, bouwvoor	weinig baksteen
10 - 20	sterk zandig, matig grindig, grijs-bruin, vergraven, Opm.: verstoord	
20 - 70	matig siltig, groen-grijs, basis scherp, vergraven, Opm.: verstoord	
70 - 120	matig siltig, zwak humeus, grijs, spoor fosfaatvlekken, zandlagen, Opm.: kwelderafzettingen	
120 - 160	matig siltig, blauw-grijs, Opm.: kwelderafzettingen	
160 - 200	matig siltig, zwak humeus, blauw-grijs, spoor plantenresten, Opm.: kwelderafzettingen	

04

X-coördinaat (m) : 236261
Y-coördinaat (m) : 602215
Maaiveld (cm) : 82

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving	Archeologische indicatoren
0 - 10	sterk zandig, zwak humeus, donker-bruin-grijs, bouwvoor	weinig baksteen spoor baksteen
10 - 40	sterk zandig, matig grindig, grijs-bruin, vergraven, Opm.: verstoord	
40 - 75	sterk zandig, licht-bruin-grijs, Opm.: verstoord/vermengd	
75 - 85	matig zandig, licht-grijs, Opm.: Kwelderwal	
85 - 120	zwak zandig, zwak humeus, licht-grijs, spoor fosfaatvlekken, Opm.: Kwelderwal	
120 - 170	matig siltig, zwak humeus, blauw-grijs, Opm.: kwelderafzettingen; vanaf 130cm veenbrokken	

X-coördinaat (m) : 236269
Y-coördinaat (m) : 602202
Maaiveld (cm) : 63

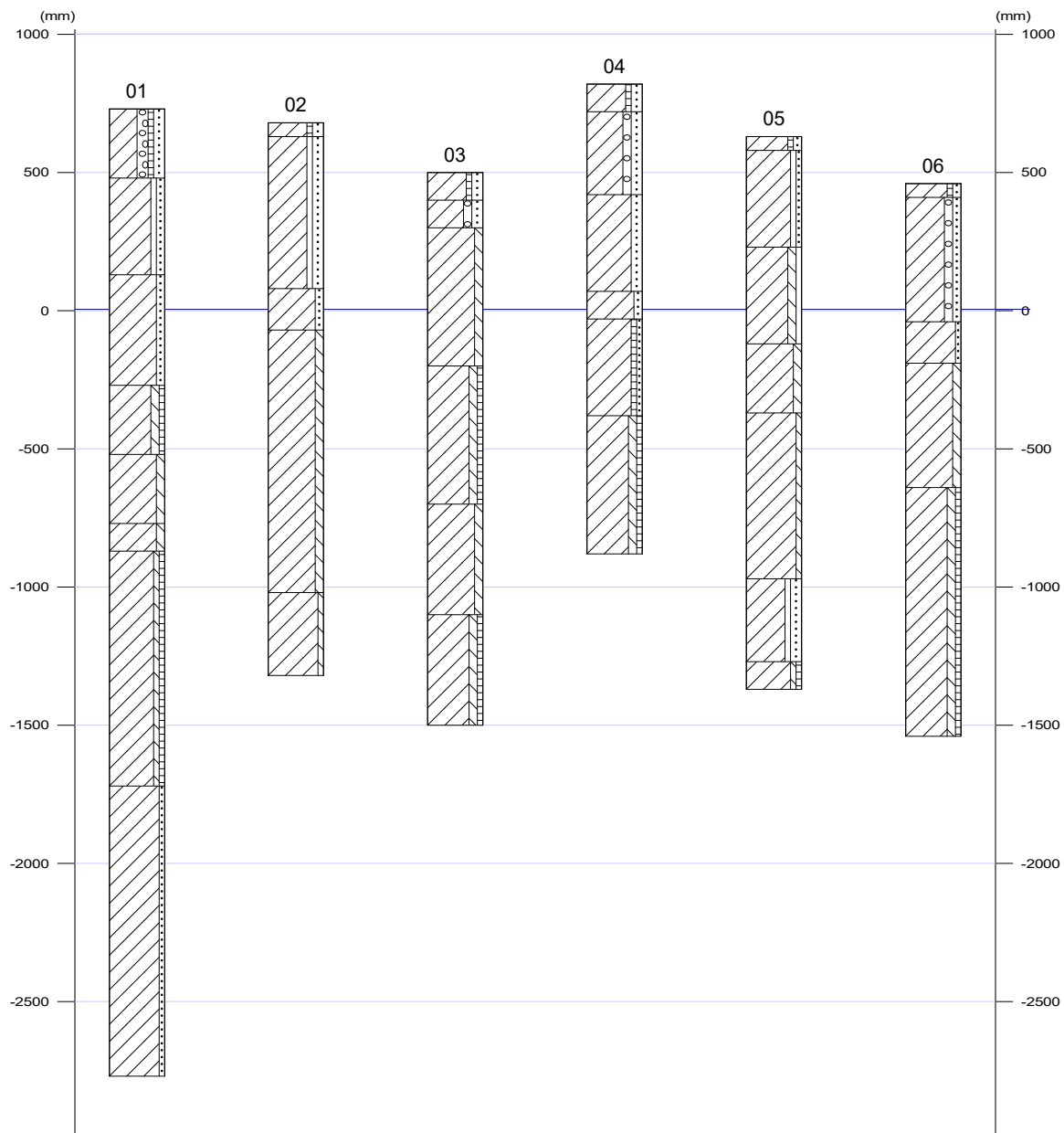
Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving	Archeologische indicatoren
0 - 5	matig zandig, zwak humeus, donker-bruin-grijs, bouwvoor	spoor baksteen spoor metaal
5 - 40	zwak zandig, zwak grindig, grijs-bruin, vergraven, Opm.: verstoord	
40 - 75	matig siltig, zwak grindig, grijs, spoor fosfaatvlekken, spoor mangaanconcreties, vergraven, Opm.: verstoord	
75 - 100	matig siltig, donker-grijs, vergraven, Opm.: verstoord, steenkool	spoor baksteen
100 - 160	zwak siltig, blauw-grijs, zandlagen, vergraven, Opm.: mortel, verstoord	
160 - 190	sterk zandig, zwak grindig, grijs, vergraven, Opm.: verstoord	
190 - 200	zwak siltig, zwak humeus, grijs, Opm.: kwelderafzettingen	

X-coördinaat (m) : 236275
Y-coördinaat (m) : 602192
Maaiveld (cm) : 46

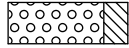
Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving	Archeologische indicatoren
0 - 5	matig zandig, zwak humeus, donker-bruin-grijs, bouwvoor	spoor baksteen, spoor metaal
5 - 50	matig zandig, matig grindig, grijs-bruin, vergraven, Opm.: verstoord, steenkool	
50 - 65	zwak zandig, licht-grijs, spoor grijze vlekken, Opm.: Kwelderwal	
65 - 110	matig siltig, grijs, zandlagen, Opm.: kwelderafzettingen	
110 - 200	matig siltig, zwak humeus, grijs, Opm.: kwelderafzettingen	

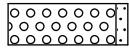

Legenda (conform NEN 5104)

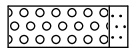
grind

Grind, siltig

Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

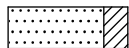

Grind, sterk zandig

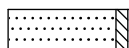

Grind, uiterst zandig

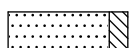
zand

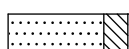
Zand, kleiig

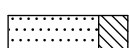
Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

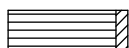

Zand, uiterst siltig

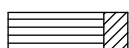
veen

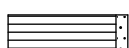
Veen, mineraalarm

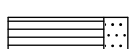
Veen, zwak kleiig

Veen, sterk kleiig

Veen, zwak zandig

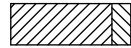

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

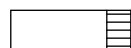
overige toevoegingen

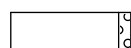
zwak humeus

matig humeus

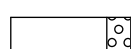
sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig